

האנטי

10

1990

ნაკრალი

კომპიუტერული კონსტრუქცია

მომხმარებელი კონსტრუქცია

სმარტბი
 კომპიუტერული
 მომხმარებელი
 ზურაბი
 ჩაქვანაძე
 თეატრი
 ბაბა
 ანთონი ანთონიძე
 დედანი მარია
 რამდენიმე

რადიოტექნიკის ნაწილი
 ბენი
 რადიოტექნიკის უწყისი, კალაშნიკოვი
 ლიზია
 ლიზიაშვილი
 ბალაი კაცი
 დამატება
 კონსტრუქცია
 კონსტრუქცია
 ინჟინერი

კომპიუტერული მომხმარებელი

ინჟინერი ფარდა. სინათლის წრე თითქმის ერთმანეთს, გვერდით მდგარ, ბერძნულ ტოგაში გამოწყობილ ანტიკური ხანის ფილოსოფოსებს — სოკრატეს და პლატონს ანათებს. სოკრატე და პლატონი ქანდაკებებს ქვეყანაში, მიმართავენ. მაშ, შენი აზრით, მულტიმედიის შემართება არ არსებობს, სოკრატე?

სმარტბი. როგორ არა, უცვლელი სიბრძნე მხოლოდ ის არის, რომ უველაფერი ცვალებადია, მიმართავენ.

კომპიუტერული. თუ უველაფერი ცვალებადია, რატომ არის, რომ ასე წლის წინათ ნათქვამს დღესაც ვიმეორებთ ხოლმე, სოკრატე?

სმარტბი. ისინი, ვინც ასე წლის წინათ ნათქვამს სადღეისო გაკეთილდების ფასს სდებენ, დრომდე ცდებიან, მიმართავენ. შეიძლება ენდო მხოლოდ ზოგად, უპილოტო ქვეშაობებებს. სხვა, უველაფერი განსჯის, ეჭვის ქურაში უნდა გაატარო, მიმართავენ. ცხოვრება მდინარესავით ცვალებადია. ხოლო ერთ მდინარეში ორჯერ ვერ შეხვალ, ჩემო კარგო მიმართავენ.

კომპიუტერული. სახელმწიფო როლის ინგრედიენტი, სოკრატე?

სმარტბი. როცა ხალხი მიხვდება, რომ ბაბილონის გოდოლს აშენებდა და მოსწყინებდა მონურად ცხოვრება, მიმართავენ.

კომპიუტერული. მონურად ცხოვრებაში რას გულისხმობ, სოკრატე?

სმარტბი. რას და, ერთი რომ იდეებს ისე, რიან და მეორე ანგარიშში უცვლელად მუშაობენ, მიმართავენ.

კომპიუტერული. შენი აზრით, სახელმწიფოს დასაწვდომად ეს საქმარისია, სოკრატე?

სმარტბი. სახეებით. თუმცა არსებობს დამარქარებელი საშუალებანიც, მიმართავენ.

კომპიუტერული. მაგალითად, სოკრატე?

სმარტბი. მაგალითად, როცა სახელმწიფოს თავი გაუთავებელ ლაუბობას მომყვება, მიმართავენ. როცა ახალი ცხოვრების დაწყების სურვილი აქვს, მაგრამ ამ სურვილის ფრთებშესახებულად მხოლოდ ენას ატარებებს, საქმით კი ძველ ცხოვრებას ვერ შეუღვია, გესმის, მიმართავენ?

კომპიუტერული. მესმის სოკრატე. მაგრამ რომ დინამო შენი შეცდომა, ამისთვის ხომ არის საჭირო შეცდომა დაუშვა. უფრო გასაგებად რომ ვთქვა, საგანი შეცდომით გაკეთით?

სმარტბი. რა თქმა უნდა, მიმართავენ.

კომპიუტერული. ხოლო საგანი რომ შეცდომით, მრუდვად გაკეთით. ამისთვის ხომ დროა საჭირო, სოკრატე?

სმარტბი. სამწუხაროდ, ასეა, მიმართავენ.

კომპიუტერული. ესე იგი. დრო რომ გავა, მერე გაიკვება, რომ ესა თუ ის კაცი მცდარი გზით მიდიოდა. ასე არ არის სოკრატე?

სმარტბი. ქვეშაობებება, მიმართავენ. სწორედ ამის გამოა, რომ შემდეგ მოსულმა თითქმის

მის უოველთვის იცის, რაში ცდებოდა აღტრ გამვლელი?

ჰიმნობრბმ. მარამ ეს ცოდნა მიხი ჳკუიხ დამხახურება ზომ არ არის, სოკრატე?

სმბრბმ. არა, ჰიპოკრატე, დროის ბრალია. ჰიმნობრბმ. რაჳი ასეა, საერთოდ, შთამომავალი წინაპარს უოველთვის რადაცაში არ ეთანხმება, ზომ, სოკრატე?

სმბრბმ. დიახ, ჰიპოკრატე, მარამ ჳკვიანშა შთამომავალმა უოველთვის იცის, რომ მისმა წინაპარმა შეცდომა სწორედ იმითომ დაუშვა, რომ მეშკვიდრებს ის შეცდომა აღარ გაემოტრებინა.

ჰიმნობრბმ. ესე იგი, შთამომავალი წინაპარის მადლიერიც უნდა იყოს, თუნდაც სრულებით არ ეთანხმებოდეს მის მითრ განვლილ გზას, სოკრატე.

სმბრბმ. გონიერი შთამომავალი წინაპარის ერთიხ დვედღეს არასოდეს წახილწავს, ჰიპოკრატე, თუნდაც იმის შიშით, რომ მეშკვიდრენი მასაც ასევე არ მოეჳკენენ.

ჰიმნობრბმ. შენ ბრძენი ხარ, სოკრატე, და გთხოვ, მიპასუხო, როგელიმე კვისარი, ან რომელიმე დრო გამოდებება ჳეშმარიტების კრიტერიუმად?

სმბრბმ. არა, ჰიპოკრატე, კაცობრიობა იმითომ იყვლება და ვითარდება და ცხოვრებაც იმითომა საინტერესო, რომ გონება სრულყოფილი სისტემის ძიებაშია და დღემდე ვერ უპოვია იგი.

ჰიმნობრბმ. თუ მოხდა სასწაული და იპოვა, სოკრატე?

სმბრბმ. ვერ გეტუვი, მაშინ რა იქნება, ჰიპოკრატე, ან საყოველთაო მარშონია-განცბრომა დაღუპავს კაცობრიობას, ან ჳვეუნად ხაშინელი მიწურიდება დაისადგურებს.

ჰიმნობრბმ. შენ-ჩემომა სანამ გავრბელდება, სოკრატე?

სმბრბმ. სანამდისაც კაცობრიობა იარსებებს, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. მაშ შენ ანობო, რომ შეუძლებელია საერთო საქორების არსებობა, სოკრატე?

სმბრბმ. საერთოში რას გულისხმობ, ჰიპოკრატე?

ჰიმნობრბმ. უველასი, ხალხის საქორებას, სოკრატე.

სმბრბმ. ის, რაც უველასია, არავისი არ არის და ის, რაც არავისია, უველასია, ჰიპოკრატე. საქორება იმას ჳკვია, რომ ხაგანს ვიდაცამ უნდა უპატრონოს. რაც უველასია, იმას არავინ პატრონობს. შენ წარმოიდგინე, სხვის რწყილებს ჩემი რწყილები მიჩვენია, რაკილა ჩემს რწყილებს სუნი ასდით, გამოვა, ჰიპოკრატე?

ჰიმნობრბმ. მაშ, საყოველთაო თანასწორობა შეუძლებელია, სოკრატე?

სმბრბმ. ასეთ რამეზე ფიქრიც კი სისულელია, ჰიპოკრატე. რას ჳკვია თანასწორობა, მაშინ, როდესაც ამოდენა დედამიწაზე ორი ჳუსტად ერთნარი ტუუპის ცალიც კი არ მოიძებნება, როდესაც იმავე სიწუსტით ფოთოდესაც კი არ იგორებს ღმერთი.

ჰიმნობრბმ. თუ თანასწორობა შეუძლებელია, ეს იმას ზომ არ ნიშნავს, სოკრატე, რომ სუსტნი სამუდამოდ განწირული არიან ძლიერთაგან დასაჩაგრავად?

სმბრბმ. ჩემს ზელებს დახედე, ჰიპოკრატე. სხვადასხვა ზომის და ძალის თითები ერთმანეთს რომ არ უშლიან. ასე უნდა იყოს დემოსტოსუსსტხა და ძლიერს შორის კანონი უნდა ჩაღებეს.

ჰიმნობრბმ. ჳვეუანა როდის ინგრევო, შემახსენე, სოკრატე?

სმბრბმ. როცა კანონს ძალა არა აქვს, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. როდის არა აქვს კანონს ძალა, სოკრატე?

სმბრბმ. როცა კანონის დამრღვევნი რიცხობრივად და უფლებრივადაც გაიღლებით სპარბობენ კანონისდაძველთ, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. თუ ღმერთი გწამს, ჩრდილს შევეფაროთ. ამ სიციხეში ტვინი ამიღულდა, სოკრატე.

სმბრბმ. სიამოვნებით, მარამ აჳ მთა, ხოლო მთაში ჩრდილს რომ შეეფარები, მზისგან თავს დაიფარავ, მარამ ტანზე შეეკიცვლება, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. ესე იგი, რაც ტანს უნდა, ის თავს უოველთვის ზელს როდი აძლევს, სოკრატე?

სმბრბმ. დიახ, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. ბრძენო სოკრატე, გამოსავალი არ არის ამ საქმიდან?

სმბრბმ. როგორ არა, ჰიპოკრატე.

ჰიმნობრბმ. მანწაღედ და მთელი სიცოცხლე შენი მადლიერი ვიქნები, სოკრატე.

სმბრბმ. სულ ადვილია: მზეში თავზე უნდა დაიხურო, ჰიპოკრატე.

(სისათლე ჳრება. გაისმის სვედიანი ქართული სიმღერა. ვთქვათ, „ჩელო“. სოკრატე და ჰიპოკრატე სიბნელეში გადიან. ჳურაბი ლარიბულ ოთახში საწოლზე ზის, და თვალს აუოლებს დაბალ კასს, რომელსაც ტყავის ქურთუკი აცვია, ხელში კი საქალაღე უჭირავს. უცნობი მაგიდასთან მივიდა. წიგნის თარო შეათვლიერა; დაინტერესებული პირი ჩანს).

ჳურაბ. შეიძლება გითხროთ, ვისთან მაჳს საქმე?

ღბბლდი. ახლავე ავიხსნი უველადერს. არ შეგეშინდეთ, კეთილის მსურველი ვარ.

ჳურაბ. რა ბრძანებაა. შიშს კარგა, ხანია გადავეჩვიე; გიხმენე უურადლებით.

ს. (უცნობმა ქუჩურული გიხიბა, სკამზე გადა-
ჰკიდა, მაგიდას მიუჭდა, თითები ერთმანეთში
გაუყარა და ზურაბს შეხედა).

დებბალი. მე ფსიქიატრი გახლავართ. ფსიქო-
ნერვულ კლინიკაში ვმუშაობ. შრომის შესა-
ხვედრად.

ზურაბ. ძალიან სასიამოვნოა.

დებბალი. სამსახურებრივ საქმეზე ვარ. პრო-
ფილაქტიკის მიზნით, ეველამ უნდა გაიაროს
ფსიქომეორწმება თუ არა, გასაუბრება მაინც.
ეს ჩემი უბანია.

ზურაბ. კი ბატონო. ეს ახალი ამბავია?

დებბალი. დიახ, ახლა შემოიღეს, მოგახსენ-
ებთ, ნერვიული საუკუნეა.

ზურაბ. ჩემთან, მე მაგონ, პრობლემები არ
აქვნებათ. თქვენი ხაზით არა მიზავს, რა.

დებბალი. ავაშენათ ღმერთმა. ისე, ჩვენს
შორის დარჩეს და, თავიდან ეველა ასე ამ-
ბობს (უცნობი იცინის).

ზურაბ. ბატონი ბრძანდებით.

(უცნობმა უჩრდებიანი ქალაქი ამოიღო
ჭიბიდან და წინ დაიღო)

დებბალი. თუ შეიძლება, ბელგიური ტექსტით
გათვალისწინებულ რამდენიმე შეიკთხვას მოგ-
ცემთ, ბატონო ზურაბ.

ზურაბ. რატომ მაინცდამაინც ბელგიურით?

დებბალი. მოკლე ტექსტია. დასაწყის სტა-
დიას ლამის შეუსცდარად ადგენს.

ზურაბ. ახა მე.

დებბალი. ბატონო ზურაბ, დილით სახლიდან
რომ გადინართ, ქუჩაში გასვლის შემდეგ თუ
გახსენდებთ, რომ გაწი არ ჩაგვიკრიათ, ან კარი
ღილა დაგვრჩათ?

ზურაბ. დიახ, რასაკვირველია.

დებბალი. ხშირად გემართებათ ასე?

ზურაბ. ძალიან ხშირად.

დებბალი. ბრუნდებით, და ირკვევა, რომ
ყველაფერი რიგზეა: კარიც დაკეტულია, გაწიც
ფაშორთული და ონკანიც მოჭერილი.

ზურაბ. დიახ.

(უცნობმა რომელიღაც უჩრდეს ჭვარი დაუ-
სვა).

დებბალი. ბატონო ზურაბ, შულამისას თუ
შამოლუციისხართ კაცუნს კარზე?

ზურაბ. არა მარტო შულამისას.

დებბალი. იცით, მე რომელ კაცუნზე მოგახ-
სენებთ? წამოდქით, მიირბინეთ კართან, გაა-
ღეთ და იქ არავინ დგას, მოგეჩვენათ...

ზურაბ. იყო ასეთი შემთხვევაც.

დებბალი. როდის მოგეჩვენათ უკანსაყენლად?

ზურაბ. არ დამიმხსოვრებია. ალბათ, ორი
თვის წინათ.

დებბალი. კეთილი.

(უცნობმა კიდევ ერთ უჩრდეს დაადო ნი-
შანი)

დებბალი. ბატონო ზურაბ, ძილი როგორი
გაქვთ?

ზურაბ. დაღლას გააჩნია.

დებბალი. რას?

ზურაბ. თუ ძალიან დავიღაღე, ადვილად მე-
ძინება.

დებბალი. პირიქით, ძლიერი დაღლილობის
ცუდად უნდა გეძინოთ.

ზურაბ. ხან როგორ და ხან როგორ.

დებბალი. სიზმრებს ხედავთ?

ზურაბ. ძალიან ხშირად.

დებბალი. სიზმრებში ზოგჯერ დიდი ხანძა-
რი ხომ არ გავრევა, ან წყალდიდობა, ან ზვავი
მოდის ზემოდან და ენერგიულად ცდილობთ
გადააწროთ, რომ თოვლში არ ჩაიჩუქროთ?

ზურაბ. არც უშავსოხობა.

დებბალი. ფერად სიზმრებს ხედავთ?

ზურაბ. არ დავკვირვებოვარ.

დებბალი. ხომ არ გუჯთ რამდენიმე ისეთი
ნაცნობი, რომლის ნახვის შემდეგ, მთელი დღე
ცუად გუწეხავთ დავებით. აფორიაქებული ხართ,
ადგილს ვერ პოულობთ. თუ ის ნაცნობი დარ-
ბაწი აღმოჩნდა, ჩაქარა გინდათ გახვიდეთ იქი-
დან.

ზურაბ. კი ბატონო, ორი-სამი ასეთი ნაცნო-
ბიც მუავს.

(სტუმარმა ორ უჩრდესაც დაუსვა ჭვარი, ქა-
ლაღლი დაკეცა. გულის ჭიბეში ჩაიღო და ზუ-
რებს მიმართა):

დებბალი. ბატონო ზურაბ, ვერ გეტყვით,
რომ მოულოდნელად იყო ტესტის შედეგი ჩემ-
თვის. თქვენი ფსიქიური წყობის და ტემპერა-
მენტის მქონე მარტოხელა კაცისთვის ეს მოსა-
ლოდნელიცაა. ათიდან, ალბათ, სამს მაინც ექ-
ნება.

ზურაბ. რა ექნება? (ზურაბმა გულხელი და-
იკრიფა და ფსიქიატრს გაუღიმა.)

დებბალი. თქვენს ავადმყოფობას ჰქვია ნევ-
რასთენიის პირველი სტადია. ავადმყოფობა ამ
სტადიაზე საშიში არ არის, მაგრამ თუ დროზე
არ მივხედვით, შეიძლება, საშიში რეციდივები
მომყვეს.

ზურაბ. ახა (ზურაბმა მრავალმნიშვნელოვნად
ამოიხიზრა. თვალი თვალში გაუყარა სტუმარს.—)
ჩემგან რა არის საჭირო?

(ექიმმა ჭიბიდან ქალაქი ამოიღო და წინ
დაუღო)

დებბალი. ეს განცხადების ბლანკია. უნდა
შეავსოთ. თქვენ აცხადებთ, რომ საჭიროებთ
მკურნალობას და სთხოვთ ჩვენს ფსიქონერ-
ვიულ დისპანსერს, რომ აკუევანოთ აღრიცხვა-
ზე და, თუ საჭირო ვახდა, სტაციონარულადაც
გამკურნალოთ.

(ზურაბმა ქალაქი განზე გასწია, წამოდგა,
ოთახში გაიარ-გამოიარა, მერე ისევ დაქდა და
სტუმარს მოწყენილად შეხედა)

წერაბ. შემოსვლისთანავე ვიცოდით, რა საბა-
ტოი საქმეზე ბრძანდებოდით. თუ ძმა ხარ, წა-
დი შენს გზაზე. არ გამოვა არაფერი-თქო, გა-
დაეცი. ვინც გამოგზავნა.

(ქუცრობმა სიგაოტერ ამოიღო და გააბოლა)
დაბბალი. ეგ იოლი საქმეა. წავალ. მაგრამ
ერთი რამ მინდა იცოდეთ.

წერაბ. ბო.

დაბბალი. ჩვენ, ალბათ, კიდევ ბევრჯერ შევ-
ხვდებით ერთმანეთს და, შეიძლება, ოდესმე
ღარწამდეთ, რომ მე აქ შენს გადასარჩენად მო-
ვედი.

წერაბ. დიდი მადლობა.

დაბბალი. ამ შემთხვევაში ჩვენთან მკურნა-
ლობა, შენთვის უკეთააქ კარგი გამოსავლობა.

წერაბ. რა მჭირს სამკურნალო?

დაბბალი. შენც ნუ იმკურნალებ, აღრიცხვა-
ზე აქნები ჩვენთან.

წერაბ. რატომ, ბატონო, რისთვის?

დაბბალი. უფრო დამიჯდე, ზურაბ. საშინ
გზაზე რომ დგახარ, ჩემზე უკეთ იცი: მთავრო-
ბის წინააღმდეგ აშკარად გამოსვლას და ხალ-
გაზრდების აბუტუნებას რომ არ გააბიებენ, მე
მგონი, ამავიცი ეჭვი არ გაქარება. მე, ერთი
უბრალო ექიმი ვარ. მაგრამ გული მიგრძნობს
თუ შენი ნებით მკურნალობაზე უარს თქვი,
შეიძლება, სხვა წომეგს მიმართონ.

წერაბ. მაგალითად?

დაბბალი. რად გინდა ახლა, მე რომ ვითხრა
მაინცდამაინც, ან დებოში მოვახვედრებენ და
ხულიცობის მუხლს აჯიოდებენ, ან ნარკოტიკს
ჩაგვიდებენ ციხეში და ნარკოტიკის გამაფრცე-
ლენლის მუხლით გაგიშვებენ, ან, ღმერთმა და-
გვიფაროს, ავტოკატასტროფაში მოვახვედრე-
ბენ, თუ ძმა ხარ, მე რომ ვითხარი ეს, არსად
წამოგდებს, თორემ დავიღუპები! რად გინდა
შენ ჩემი ცოლ-შვილის ცოდვაში ჩადგობა.

წერაბ. რას ვაკეთებ ასეთს, ამიხსენით ერთი.

დაბბალი. ეგ მე არ მეხება, მე აბატარა კაცი
ვარ-მითქი ვითხარი. როცა უნდათ, მაშინ მო-
მეხებიან, რაშენ მოწყობსც გინდა, რომლებიც
დადასტურებენ, რომ შენ მათს შვილებს გო-
ნებას ურევ და სასაკლაოზე აგზავნი.

წერაბ. თუ შევახებთ ამ ბლანკს, როგორ
ფიქრობ, თავს დამანებებენ?

დაბბალი. აუცილებლად.

წერაბ. ავარიის და დებოშის აღარ უნდა მე-
შინოდეს?

დაბბალი. პატროსან სიტყვას გაძლევ. უკვე
ჩვენ ვაგებთ შენზე პასუხს. ჩვენ კიდევ, სანამ
კვის საროლას არ დაიწყებ, ხმას აღარ გავცემთ.

წერაბ. მერე? ეს რომ ოდესმე ვინმეს მარ-
თალი ევაწონს?

დაბბალი. რას მჭევა ოდესმე? შე კაი კაცი,
ნაპოლეონზე, ვოლტერზე, ბაირონზე, მიქელ-
ანჯელოზე დიდი კაცი ხარ? უკელა ესენი ნე-

რასთენიით იყვნენ შეპურობილი! მაგრამ ამას
მათი სახელისთვის ჩრდილი არ მიუყენებია.

წერაბ. მე სხვა რამეს ვამბობ. ზომ შეიძლე-
ბა. ეს ქალაქი ბვალე გამოიყენონ ჩემს წი-
ნააღმდეგ დაბეჭდავენ ვაზეთში ნევრასთენი-
კიაო.

დაბბალი. გარანტიას გაძლევ. ჩვენი სამსახუ-
რი ავადმყოფობის საიდუმლოებას უზრუნველ-
ყოფს.

წერაბ. და მაინც, მოწყალე ხელმწიფეც, მე
უარს ვამბობ თქვენს სამსახურზე. ვწუხვარ,
მაგრამ უნდა გავაწილოთ.

დაბბალი. დაიხსოვეთ, თქვენ ცუდად დაამ-
თავრებთ, ბატონო ზურაბ.

(სინათლე ქრება. შორიდან მოისმის ნაღ-
ლიანი სიმღერა. კილაც მღერის „მოყმისა და
ვეფხვის ბალადის“. სიმღერა წყდება და ნათ-
დება სცენის ერთი კუთხე. მისაღები გამოცდის
მსგავსი სიტუაცია. გამოძედილი შალღი კაცია,
გამოსაცდილი კი ავღანეთიდან დემობილიზებუ-
ლი. ცალხელა ჩქეანავა. ჩქეანავამ ბილეთი აიღო
და მოსაფიქრებელ მერხზე დაჯდა. შალღმა
ლექტორმა ახლაღა შეამჩნია, რომ იგი ცალხე-
ლა იყო).

მალღლი. გვარი?

ჩმპანპპა. ჩქეანავა.

მალღლი. დემობილიზებული?

ჩმპანპპა. დაიხ, ავღანეთიდან.

მალღლი. დაანებე მაგ ბილეთს თავი. გაღმრ-
ჯეი აქეთ. ეს ხელი იქაური ამბავია?

ჩმპანპპა. დაიხ.

მალღლი. დაბარნდი. მომიყვიე ერთი, თუ
ძმა ხარ, ჩანაირად, რაზე, როგორ, როგორ
საქმეა, პარკენა ხელი..

ჩმპანპპა. ხელს ვჩვივ? მუცელში სამ ადგი-
ლას ვარ გაფატრული და პარკენა მხარში
დღესაც მაქვს უშუპარის ნამხვრევი.

მალღლი. მითხარი, მითხარი, შვილო, რა ვი-
თარებაში, სად? ეს ოხერი და ტიალი, ვერ გა-
მოერიდე იმ დასაწევას? სად მიძვრებოდი, თა-
ვი გამოიჩინე, ალბათ, როგორც ვიცით, ქართ-
ველებმა.

ჩმპანპპა. არა, ბატონო, რისი თავის გამოჩე-
ნა. ისეთიარად შემეშთხვა, სალაპარაკოდ რომ
არ ღირს. ქაბულიდან სამოცდაათ კილომეტრ-
ზე იღვა ჩვენი ნაწილი. სოფლის სახელის, არ
გეწყინოთ. დასახელების უფლება არ გვაქვს —
სამხედრო საიდუმლოა. ჩვენ მაღლობზე ვივა-
კით გამაგრებულთ. ვევეთ პატარა დაბა იყო.
ვევებრძოდნენ — ნამდვილად, ა, ნამდვილი ომი
რომ გინახავთ.

მალღლი. როგორ ნამდვილი ომი. ან შეიარა-
ღება სად ჰქონდათ, ან გამოცდილება, რეგულა-
რულ არმეას რომ გამკლავებოდნენ.

ჩმპანპპა. უკელა ეგრე ჰგონია. შეიარაღება
ჩვენზე ნაკლები როდი აქვთ და. არც ომის საქ-

მეში არიან ხაზები. ერთი სიტყვით, რომ იტყვიან, გააფთრებულ წინააღმდეგობას გვიწვედნენ.

მალაღნი. რას ჰქვია წინააღმდეგობას?

ჩქვანაშვილი. სოფელში შესვლა გვიწოდდა და არ გვიშვებდნენ.

მალაღნი. თქვენ, ალბათ, ადგილობრივი ქარის ნაწილებს ენაშტრებოდით, არა?

ჩქვანაშვილი. ვერ გეტყვით, ბატონო. წელიწადნახევარი ვიომე ავლანეთში და ადგილობრივი ქარისკაცი თვალთ არ მინახავს. ავლანეთს ქარი როგორ არა ჰუავს, მაგრამ ისინი, ალბათ, სხვა ადგილებში იბრძოდნენ.

მალაღნი. ამა თქვენ რატომ იღებდით სოფელში, რატომ უნდა შესულიყავით?

ჩქვანაშვილი. ნაბრძანები გვიქონდა. ზოგ დაბასოფელში რევოლუციის მტრები არიან გამაგრებულნი და მათთან სოფელი უნდა გაგვეწმინდა. ავლანელ ხალხს ვებნაშტრებოდით კონტრრევოლუციასთან ბრძოლაში. ისინი დუშმანებს ებნახინა.

მალაღნი. მერე?

ჩქვანაშვილი. დუშმანის და არადუშმანის გარჩევა, პატივცემული, იქ ძალიან ჰირს. დიდი და პატარა ისვრის. ქალი, კაცი — აბაა გარჩევა. ამნაირი ზიზღი, რასაც ისინი ჩვენს მიმართ ამუღებდნენ, არც გამოგონია. წულის დასაღლეად წყაროსთან წახრილს თუ წაგასწრებდნენ, ქვას გდრუჭავდნენ ზურგში. ღამე ეპარებოდნენ ჩვენს კარებს და ცეცხლს უკიდებდნენ.

მალაღნი. დუშმანები?

ჩქვანაშვილი. ახე ვთქვათ. დუშმანები კი არა, მე გგონია, სხვებიც, მოსახლეობაც.

მალაღნი. კი მაგრამ, თქვენ ხომ დასახმარებლად იყავით ჩასული?

ჩქვანაშვილი. ეს ჩვენ ვიცოდით ახე, მაგრამ, იქ ყველამ კი არ იცოდა.

მალაღნი. განაგრძე, განაგრძე ხელის ამბავი.

ჩქვანაშვილი. ჩავიწიეთ ცოტა სოფლისკენ, ავგი. სტოპ ჩვიდმეტი იყო, რა დამავიწყებს. თორმეტ საათზე ისინი ლოცულობდნენ. დრო შევუტრჩიეთ და გავუხსენით ცეცხლი. მიატოვეს ლოცვა და გვიპასუხეს. მაგრამ ჩანდა, არ იყვნენ ბრძოლის ხასიათზე, კანტიუნიტად. აქა-იქ ისროდნენ. გული მოგვეცა და ერთი, დაახლოებით სამს მეტრზე ჩამოვიწიეთ. თქვენ წარმოიდგინეთ, პატარა ბევრი კი გადავლახეთ. უფრო სწორად, მუშალ ბევრი დავებნავდით. სადილობას ბევრი აღარაფერი აკლდა, სოფლის მხრიდან ჩაღმინი, წვეტიანცარა მოხუცი რომ გამოჩნდა, ორივე ხელში მალა შეშარბული თეთრი ბაირალი ეკარა და მოაფრიალებდა. დურბინში კარგად ვხედავდი მის დასაშვებულ მომღმარ სახეს, და ზიზველ ფეხებს, არ ესროდოდა. იცუელის მეთაურმა. რა ბრძანება გვიწოდდა, ისედაც არ ვესროდი.

ჩვენც თეთრი ბაირალი მომავალ შეუიარაღებულ მოხუცს. მოახლოვდა — „რუსი რუსი“ იბნახის და თეთრ ალამს მოცეკვავსავით ათამაშებს. მოუფუცი ახლოს. „კაპიტანი კაპიტანი“ — უვრის. კაპიტანთან მიმიუყანეთო. ჩამოუფუცი ბევრი. წყულა მოითხოვა. მათარ მივარდეთ. წესია, უფროსთან მიუყვანაღდ მოენე უნდა გაიჩხრიკოს. ზემდეგი პანჩენკო გუავდა, ცხონებული, ზურგზე ხელი შეახო თუ არა, ხანინელმა აფეთქების ხმამ გააურდა იქარობა. რამდენიმე ხელუშმბარა ერთად ააფეთქა იმ ოჯახქორმა. თვითონაც ხომ წაღლეოებად გაფრინდა მერში და შვიდი ჩვენი ბიჭი იშხებრალა. მე ცოტა მოშორებით ვიდეთი და ჩამხვრევეთი მომწედა.

მალაღნი. კიდე კარგად გადაჩენილხარ.

ჩქვანაშვილი. თუ ამას გადარჩენა ჰქვია... საოუ. რაციო ვარ ერთხელ კიდე, მეოთხე ოპერაცია ვერ გაბედეს ჰოსპიტალში. სისხლი ბევრი დავ. კარგად და ძალიან ვიუავი დასუხებუელი.

მალაღნი. როდის ჩამოხვედი?

ჩქვანაშვილი. ახლა, აგერ, მისში. ხაერთოდ, ავლანეთიდან ხეტქემბრის ბოლოს. მარა მერე ჩვენს სახმედრო ჰოსპიტალში ვიწეკი. ხან სად და ხან სად. ქერ წინადაღება გავარჩიო, პატივცემული?

მალაღნი. არ გინდა არაფერი. მომეცი საგამოცდო. ა, ბატონო. მითხარი ორი სიტყვა კიდე, თუ ძმა ხარ. როგორ უყურებ შენ ახლა ამ ამბავს, ხაერთოდ.

ჩქვანაშვილი. რა მინდოდა ავლანეთში, ბატონო, ბრენევის კისერზე იუს ჩვენი ცოვად, ჩვენ ვეძახდით ჩვენს თავს „ავლანეთის მთავრობის და ხალხის მიპატივებულებს“. ინტერნაციონალური ვალის მოსახდელად ჩასულბებს“. თორემ მთელი დანარჩენი მსოფლიო დამპყრობლების გვეძახდა. მართალია, პოლიტიკაში დიდად ჩახედული არ ვარ, მაგრამ არც ისეთი უტუდ ვარ, ამას ვერ ვხვდებოდე. არავინ არავის იწვევს, პატივცემული, მოდი და დამიპყარი, თუ ღმერ. თი გწამსო. ახე მიგვიპატივა ვითომ ვიეტნამშიც, კამბოჯიამაც, ჩინოსლოვაციამაც, უნგრეთშიც და აშლონეთშიც. ახლა ჩვენ ინტერნაციონალისტბებს გვეძახიან და შეხვედრბებს გვიწოდებენ, ვიცო, გავა დრო და შემრცხვება ამ ჩემი დაკარგული მარჯვენის გამო. რა გვინდოდა ავლანეთში? ანდა რა შვირდა საინვალიდო და საშუღავათო. მრცხვეთა პარდპირ, თქვენს დაწერილ ოთხიანს რომ ჩავუყრბე ახლა, მე ვუკაცობაზე ვღებ თვის, პატივცემული, სამოწყალოდ ღმერთმა ნუ გამოხადოს საქმე, ცოტა რადაც ვიცო, მე გგონია, მკითხეთ, ქერ წინადაღება გავარჩიო?

(სინათლე ქრება; ისევე გაისმის „ხან იფიქრებდა უღედოდ, გაზრდა ვინა თქვა შვილითა, იქნება ვეფხის დედა, ჩემზე მწიარედ სტარია“.)

ნათლბა სკენის კიდევ ერთი კუთხე. გაგა სარკესთან დგას და შავ ყელსახვევს ირგებს. მამამისი მაგიდასთან ზის. საუბირში ღებდა. ისევ ჭლებდა.

ბენო. დედაშენი მთელი ღამე ბორკავდა. ამ დილით ჩაემინა.

ბაბა. ვიცო. გულია ისევ?

ბენო. რა ვიცო. გიტყვის? ფერი არ ჰქონდა. შუალამისას დახვდები, ჩქარა სუნთქავდა. წამლები მივციო. ნუ დაბარახუნობ, ბავშვი არ გააღვიძოვო. შენზე წუხდა.

ბაბა. უნდა დავაწვიროთ გამოკვლევაზე.

ბენო. თუ დამიჩქრა, კი.

(ბიჭმა შავი ყელსახვევი კისერზე შემოიკვლო)

ბენო. მილიხარ?

ბაბა. რა კქნა. აბა, მამა. რატომ შევითხებით ერთსა და იგივეს!

ბენო. ნუ ყვირი. მომისმინე, მოვილამაპარაკოთ. (მამა მაგიდას მიუჭდა. შვილი იდაყვებით სკამის საზურგეს ჩამოეყრდნო.)

ბენო. გამაგებინე, ერთი, კაცურად, რისთვის მილიხარ, რა საქმეზე. ხომ შეიძლება, ვიცოდებ მე, მამაშენმა?

ბაბა. იცი შენ, ძალიან კარგად.

ბენო. მიტინგი გექნებათ, დემონსტრაცია. გაივლით ქუჩაში, ილაპარაკებთ, რაც ენაზე მოგადგებათ. ღროუბებს და ტრანსპარანტებს გაშობიკანთ.

ბაბა. დაახლოებით.

ბენო. მერე? რა მოჰყვება უოველივე ამას. შედღეზე ფიქრობთ? აი, დღეს, მაგალითად, რა საქმეს გააკეთებთ?

ბაბა. იცი, მამა, ჩემზე უკეთ შენ ეს ვპოლადფერი და ნუ მაფორებინებ მეთათხეყრ.

ბენო. საერთოდ ვიცო, მაგრამ დღეს რას იტყვი ისეთს, რაც გუშინწინდელ მიტინგზე არ გითქვამთ?

ბაბა. დღეს ერთი დიდი საქმე გაკეთდება. თავის სახელს დაგარქმევთ უბედურ დღეს, საზეიმოდ რომ გავციხადებ. მოწვენილები გავივლით ქუჩაში და დავაშლებით. ქვეყანას არ დავაქციებო, ნუ გეშინია.

ბენო. ამას შენ ამბობ, მაგრამ იქ რომ ორმოკლდათი ათასი კაცი შეიკრიბება, უკმა ასე იფიქრებს? ხომ შეიძლება, ვინმემ კვა ისროლოს და იმდღევანდელივით უკელას მშარი გადინონ ცხვირიდან.

ბაბა. რას იზამ. ჩვენთან ხომ მიტინგის და დემონსტრაციის კულტურა ახალთახალი ხილია. ეტუობა, ისიც უნდა ვისწავლოთ, რომ პროვოკაციაზე არ წამოვკეგოთ. რაც შეეხება ერთნიარად ფიქრს, დამიჩქერე, მამა, სისულელეა. რასაც წუხტელ ტელევიზორში ამბობდნენ.

ბენო. რა არი სისულელე?

ბაბა. რა და, ერთი მუჟა ექსტრემისტი. ლიდერების ბრალია უოველივე. თორემ უკელადფ-

რი მშვიდად იქნებოდაო. წამქეზებლები რომ არ ჰყავდეთ. ახალგაზრდები თითოსაც არ გაანძრევდნენო.

ბენო. რატომ არის სისულელე?

ბაბა. შენ ხომ იუავი გუშინწინ უნივერსიტეტში ჩვენს მიტინგზე? კაოტურობის და წამქეზებულობის რაიმე ეტუბოლანა ჩვენს საქციელს? ხომ ნახე, მიტინგონთან უზარმაზარი რიგი. ხომ ნახე, პრეზიდიუმს რომ ხელმოწერებს აბარებდნენ. მთელი დარბაზი, როგორც ერთი კაცი, ისე მოქმედებდა. უკელას თავისი ფუნქცია აქვს.

ბენო. ეს უკელადფერი კარგი, მაგრამ, საბოლოოდ, რა შედეგი უნდა მოჰყვეს ამ თქვენს მოძრაობას?

ბაბა. ბიუროკრატიული ცხოვრება უნდა დაეანგროთ. უნდა მოქსნოთ ადამიანის უფულებობა. გულში ჩაიხედე, განა შენც უმწყო არა ხარ? განა მთელი თქვენი სიცოცხლე გაბატონებული მათეების წინააღმდეგ ამობრძოლაში არ იხარჩება? განა გულს არ გიხეუთავს იმის ფიქრი, რომ ზეალ, შეიძლება, საქაროველობის ისტორია დამთავრდეს?

ბენო. მერე მიტინგი უშველის იმას, რაც შენ ჩამოთვალე?

ბაბა. არა, მამა. მიტინგი საზოგადოებრივ აზრს შექმნის. საზოგადოებრივი აზრი კი დიდი ძალაა. უნდა შეეჩვიოთ „დიდი-დიდნი“ რომ მათი სავარძლების შერევაზე შეიძლება.

ბენო. სანამ შეეჩვევდეთ მაგ აზრს, ხომ შეიძლება, ცეცხლით და მახელით დაიცივან თავიანთი შეურთეველობა?

ბაბა. როგორ არ შეიძლება, მაგრამ სწორედ აქ გუმართებს კეჟა. იმ ზღვარს არ უნდა გადავცდეთ, რის შემდეგაც მათრახის ენა ალაპარაკდება. სიტყვით... სიტყვაზე უნდა დავივიროთ. თვითონვე დაუშვეს კამათის თავისუფლება. ჩვენც მშვიდად, თავისუფლად ვეკამათებოთ.

ბენო. აბა, კომუნისტებს ხეზე ჩამოვიკიდებოთ. ესაა მშვიდი კამათი?

ბაბა. ვინც ეგ მოისმინა და წამდაუწუმ ხელზე იხვევს, უნდა არჩევდეს ერთმანეთისგან კეკიანი მოსაუკრის და ავანტიურისტის ნათქვამს. კომუნისტი ხარ შენ და, როგორ ფიქრობ, ჩვენს მამებს ხეზე დავკიდებთ? საერთოდ, არა გვაქვს ლაპარაკი ვინმეს დასაგადომღებეაზე. ამოად ეშინიათ. ეს ახალი ქვეყანა, თქვენთან ერთად, თქვენი დამმარებთი უნდა ვაშენოთ.

ბენო. დედაშენის სისმარტი? გუშინ მთელი დღე ამბობდა, ცუდი წინათგარძნობა მაქვსო.

ბაბა. არ ასდება. დამერჩუნებ, მამა, ისეთს არაფერს ჩავიდნოთ, რომ გვესროლონ და, უღანაშაული ხალხს თუ სროლას ავიტოხებავ, მაგათ სინდისზე იყოს. ნურავის ჰგონია, რაკი იარალი მანდეს, უკელახრის უფლება მაქვსო.

ყოველი საბედისწერო შეცდომისთვის ისტორიას სასტიკი განაჩენი აქვს გამწალებული. წაველი...

ბენე. მოიცა. ისევ ჩქარობ და ისევ გეშლიება. „წაველი“ კი არა, „წავიდეთო“ უნდა გეთქვა. შენ წახვალ და მე აქ დავრჩები?

ბაბბ. დედა? ავაღაა, მარტოა. შენ თვითონვე თქვი, ახალს არაფერს იტყვიო.

(მამა წამოდგა. შეიღვს ჭიჩორი მოუჩეჩა და თავი მხარზე მიადებინა).

ბენე. რამე რომ მოხდეს, ღმერთმა გავშოროს. ერთ ტუვიას მიიწვ დაფიფარავ, ბიჭო.

ბაბბ. კარგი რა, მამა. არ მიუყვარს მაღალფარდოვანი ლაპარაკი.

ბენე. ჩაი ააღუდე. ავკარიუმში წყალი გამოცავე. მე დედაშენს გავაღვიძებ და დავეზარებ, ვაკის პარკში გავივილით-მეთქი.

(სინათლე ქრება. მოისმის ფშაური „ხშით ნატორალების“ მსგავსი მელოდია. სკენის სიღრმიდან მოაბიჯებს სამოტეს გადამორბეული, ძველმოდურად ჩაცმული მოხუცი ინასარიძე-გაცეცილი მაკინტოში აცია. თავზე ასევე შეღანძლული შლაბა-ცილინდრი ახურავს. სკენის შუაგულში, წინა პლანზე, შედგა. შლაბა მოიხიდა)

ინასბარძე. სამოქალაქო ავიაციის ყოფილი მფრინავი, ზურაბ ინასარიძე.

ორმოცდათექვსმეტი წლის ცხრა მარტს გვიან ღამით ჩამოფრინდი მოსკოვიდან. აეროპორტშივე მითხრეს, დემონსტრანტები დახოცესო, „რისთვის, რატომ, ამ მშვიდობიანობის დროს ხალხს ტყვია როგორ დაუშინეს, ასეთი რა ჩაიდინეს-მეთქი“ გაგივებამდე ცოტა მაკლდა, „საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ გამოვიდა საქართველოო, ტელეგრაფის ადებსა და საბჭოთა კავშირიდან გასვლას აიპრობდნენო“.

ტენტიანი „პობედა“ მუავდა. აღარც მახსოვს, როგორ მივედი მანქანამდე. ხელი მიკაკალებდა და შუბლზე ცივი ოფრი მახსამდა. ოცდაექვსი კომისრის რაიონში სინათლე უველგან ჩამქრალი იყო. ლენინლის ქუჩის თავში ტანკებს გზა გადაეკეტათ. ლენინის მოედანზე და რუსთაველზე ფეხითაუ არავის უშვებდნენ, დავბრუნდი უკან და სანაპიროზე ჩავედი. ბარათაშვილის ხიდთან ხალხი ირთოდა. სანაპიროზე ტანკები იდგა. ონდავ წავაშობურსუკე თუ არა, ორი ახალგაზრდა ზემოდან ჩამოხიბთა მანქანაში: „სივნალი, სივნალი ჩქარა სივნალი, შენი!“ — განწირული ხმით ჩამახოლდნენ.

დავაპირე სივნალს ხელი და ელბაქიძის დაღმართამდე არ ამიშვია. ელბაქიძის დაღმართთან გავშოხიანი მანქანის კარი გაიღო და პისტოლდტიდან გვესროლეს. მანქანა ხიდზე შევაგდე თუ არა, საუე მარცხნივ წაიღო და კინაღამ მტკვარში გადავეშვი. ბიჭები ხიდზე ტუპატუპუპით გაიქცნენ. მე გადმოვედი და ჩაფუშულ სახურავს

ვეცი. ორი პატრული დამაღდა თავს, საბჭოები ჩამოშარტვეს, სასწრაფოდ მოშორდი აქაურობასო, მიბრძანეს და ისევ წავშოხიანი შეიუუუნენ. მანქანის თვალი გამოვცვალე და მოუუსვი მინისაგან.

მოში დაზარალებული დამხვდა ოჯახი. ბავშვები პატარები მუყავა და უოველ შეიღნოემბერპირველმაისს მე და ჩემს ცოლს ხელში აუვანილო გავგუავდა პარადზე. იმ დღესაც თავი მოუკლავთ ბავშვებს (ოთხის იყო ბჭი და ექვსის ვოგო) „პარადია და ვინდა თუ არა, წავიკვივინო“, მაგრამ უშარკვია ჩემს ცოლს და ბინიდან არ გასულან შთელი დღე. ოორემ, ვინ იცის, სად ჩახოცადნენ ვეკლას.

შეორე დღეს ვისვენებდი. თერთმეტში მიწვევა გაფრნა. შთელი აეროპორტი ამ შუთხვევაზე ლაპარაკობდა. აეროპორტის უფროსი გიბარებსო, მითხრეს, მივედი. უფროსი მაშინ ჩინჩიხამე იყო, ვილაც სამხედროფორმანი უცნობი ექვა კიბინეტში. ზურაბო, მითხრა ჩინჩიხამე, ამ რეისზე სხვა გაფრინდება, შენ და ისვენე და თქვესმეტში კომისიოზე გამოცხადიო. რა შკირს საქომისიო-მეთქი, გავიკვირე არაფერი, ფორმალური მხარვა, ნუ ინერციულდებთ, თქვესმეტში მობრძანდიოო, სტუმარმა. მაშინვე მივხვდი, რომ კარგი არაფერა მელიდა.

თქვესმეტ მარტს ავიაციიდან დამიბოხვეს, დახასიათებაში პოლიტიკურად არასაიმედო ჩამიწერეს, ორი კვირის შემდეგ პარტიიდან გამრიცხეს და გამოიცილადეს — იმის მაღლობელი იუავი, რომ ამ გაატობდებოთ.

საღ-საღამათი, უღანაშაული კაცი შინ დამსხვებს. ცოდ-შვილი რაღაცით ხომ უნდა მერჩინა და დურგლად ვმუშაობდი სარემონტო კანტორაში. იქაც ფხოზლობდა „ბელი მღვეარი“, სკოლის, ან სხვა უბრალო დაწესებულების რეკონსტრუქციის მამუშავებდებენ; თუ „ბრალინი“ დაწესებულების ან თანამდებობიანი კაცის ბინის რემონტზე მიდგებოდა საქმე, არ მიშვებდნენ. ლურსმუნე დავებებას არ მანდობდნენ წესიერად, თვითმუშავებს კი არა.

ამ ოცდაამეტი წლის განმავლობაში, შემძლია ხატზე დავიფიცო, კვირა არ გამოცდენია. ვწერდი, ვჩიოდი, სამართალს ვძებდი, სამოქალაქო უფლებებში აღდგენას მოვითხოვდი, ვინ მოთოვს, რამდენჯერ მივეწერე პირადი ჭერ ბრუშოვს და მერ ბრუშოვებს, მაგრამ შენ არ მომიცედი, ან საერთოდ არ მასუსზობდნენ, ან „თქვენი განცხადება ამასა და ამას გადაქვანდა, სასუსს იქიდა მიიღებოო“. პასუხი კი ის იყო, რომ დამიბიბებდნენ აღმსკომში ან რაიკომში და თოის მიწვევდნენ. მოეშვი წერას, მოთმანებიდან ნუ გამოგვიყვანო.

ამაზე ფარესს რას მოზამენ-მეთქი და, არ ვეპუებოდი არავის შვილები რომ წამომეზარდ-

ნენ. უფრო მოვუხშირე ინსტაციებში სიარულს. თუ დამიბერენ, ბაღლები მაინც დავზარდო, შემშლით აღარ დაიხრებოან, შე კი ასეთ ხი-ცოცხლდეს, სიკვდილი მიგზბნ-მყოკი.

როგორც იქნა, მივაღწიე. დღეს ოცდაცამე-ტი წლის თავზე, აღიარეს, რომ ტუთილად და-მსჯავს და უსამართლოდ გამრიყეს.

გატოხებია ახლა შენ, ვის მოყოლობოვო მასუ-ხი ჩემი დაკარგული ცხოვრების გამო? შეიძ-ლება პარტიამიც აღმადგინოს, მაგრამ მინდა აწი? მაქვს ის გული და ის რწმენა, რაც იმ წლებში მქონდა?

შეიძლება ერთ მშვენიერ დღეს ნერვებმა მიტუროს, გადავიხიო თავზე ეს ქაღალდი, ვისაც საჭიროა და, ამით დავამთავრო ანგარი-ში ამ უმოწყალო ქვეყანასთან.

(სინათლე ჩაქრა. ინსპირიე გიდის. მოისმის ომბიანი ლაშქრული სიმღერა „არავგო უყა-რულე“, სცენა ნათდება. დგანან და მუსიკი-ფობენ მაღალი კაცი და დაბალი კაცი, მაღალს გრძელი ლაბადა აცვია და ხელში ხელჯობი თუ ქოლგა უჭირავს. დაბალი, როგორც ზურაბთან ვნახეთ, ისეა ჩაცმული. ტუთის ქუთუთა აცვია და ხელში საქაღალდე უჭირავს. უკან ქვაა წარწერით: „აქ დაიდგმება დავით აღმაშენებ-ლის ძეგლი“)

მალაღრი. შე ვინ რას მკითხავს, მარა არ შეე-ცნაში, ბატონო, ცხენზე. რა აშბივია, ამდენი ცხენიანი ძეგლი. საკამე ცხენზე, გორგახალი ცხენზე, დავითიც ცხენზე?

მალაღრი. რატომ, შე კაცო, რა უჭირს ცხენს?

მალაღრი. რა უჭირს, ბატონო, და, ცხენზე მჭლოში კაცი რადაცა გაქცევის, მაიშუის კუუა-ზე დაეაშენებს მხნავდეს. შე მინდა აღმდგარი, გაჩრებული, ბრძენი შეფე ვნახო. არ მაქვს ამის უფლება? ამ მოქანდაკეებს ჰგონით, ამ ბამაცხოვრებულებს, რომ მეფე სულ ცხენზე აქდა და სულ ხმაღს იქნებდა. არ არის, ბატონო, ასე საქმე. ომი დავითს, აღბათ, დიდადიდი ხნით თვეში ერთხელ უწევდა. ასე რომ არ ყოფილიყო, სულ ხმაღი რომ ექნია, გულათს ვერ ააშენებდა. გელათი, ჩემო ბატონო, დაწ-ყნარებულ ნერვებზე აშენებულს ჰგავს. მიჩვენე, შე კაი ცაცო, მწიგნობარი დავით აღმაშენებ-ლის, ფილსოფოსის, პოეტის, ბრძენის. მაინცდა-მაინც აქრობატა და მეომარი უნდა მიჩვენო?

მალაღრი. ეს ხომ დიდგორზე დახადგმულად იყო გათვალისწინებული. მერე გადამიბერეს, იქ ხალხი ვერ ნახავსო.

მალაღრი. დიდგორი სხვაა. დიდგორზე შეი-ძლება ასეთი დავითი იდგეს. აქ კი, თბილისის შუაგულში, შე რომ მკითხოს კაცმა, დაახლოე-ბით იხითი დავითი უნდა იდგეს, როგორც გე-ლიათის ფრესკაზე. მაღალი, წელში გაშართუ-ლი სამეფო ტანსაცმელში გაშუქუბილი, შეუ-

ვალი, მრისხანეც და გულშისანიც, „გალობა-ნი სინაშელისხანი“ რომ დაწერა, ის კაცი უნდა იდგეს.

მალაღრი. ეს გვირგვინი, თუ იცი, რატომ უჭირავს? აღბათ, ძეგლის ავტორი „გალობას“ უწარდობა. შე არა ვარ ამ გვირგვინის ღირსიო.

მალაღრი. კაი ერთი, თუ მშა ხარ, დიდგორზე დავით აღმაშენებელს გვირგვინი ედგა თავზე? რად უნდადა ბრძალში გვირგვინი? გვირგ-ვინს მეფე მხოლოდ დარბაზობიას იდგამდა, ხანადიროდ და საომარად გვირგვინით კი არ დადიოდა. თუ სადიდგორე იყო ეს ძეგლი, შე კაი დედამამიშვილო, დიდგორში ასე შეიგად ჩაცმული ომბებდა მეფე? სადაა მისი თორსი და მუზარადი? როდის იყო, ცხენზე მჭლომ შე-ფეს ბელგაწვდით გვირგვინი ეჭირა?

მალაღრი. მშვენიერი პარეტიკია, არ უნდა ამას ბევრი ლაპარაკი.

მალაღრი. ისევე რა გითხრა.

მალაღრი. შენ რომ მივიშვას კაცმა, იალბუ-წსაც ნაკლს მოუძებნი, რი კუზი აქვსო.

მალაღრი. კაი ერთი, თუ კაცი ხარ, შენ თუ იცი, რატომ არ შედგა დღეს მიტინგი? რატომ და, ბევრი ხალხი მოვიდა და შეიძლებოდა, გა-უგებრობა მომხდარიყო.

მალაღრი. რა გაუგებრობა, შე კაცო, დავით აღმაშენებლის სიყვარულიში მაინც ვართ ერთ-სულთვანი.

მალაღრი. კი მაგრამ, სხვა არდაცემში რომ არა ვართ? აღგებოდა ვინმე, გამართოვდა მოქალაგეს მიკროფონს და მკითხავდა: ვის ვუდგამთ, ბოდიში მარა, ძეგლსო. როგორ თუ ვის, დავით აღმაშენებელსო, უსახულებდნენ. რისთვის უდგამთ, ხომ ვერ მეტყვიეთ, დავით აღმაშენებელს ცნობასი წლის მერე ძეგლსო? მკითხავდა ის კაცი. როგორ თუ რისთვის, სა-ქართველო გაათავისუფლა და იმისთვისაო, უსახუებდა მოქალაგე: ააა, ოოო. ესე იგი არ უფილა შოლად. გლახა საქმე, რასაც აღმაშენებ-ლებმა შესწირა თავი, ხომო? რასაკვირველიაო, იტულოდა მოქალაგე, თუ ამდენი იყო, რატომ ებრძვი ასე ერთგულად დავითის კვალზე მავალთო, მკითხავდნენ შენს მოქალაგეს.

აი, ეს კითხვა-ნახუბი რომ არ შემდგარიყო, ამისთვის არ ჩაატარეს დღეს მიტინგი.

(სინათლე ქრება. გისმის გუგუნო. სცენის ღონი წითლად ნათდება და თითქოს მიწიდან ამოზარდნენ, სცენის სიღრმიდან მავურებ-ლისკენ ერთბაშად მოდიან ზურაბი, ჩქვანავა, გვა, თებრო, ინსპირიე, გენო. ისინი მავუ-რებლის პირისპირ აღებიან.)

ზურაბი. 1989 წლის რვა აპრილი. რუსთავე-ლის პარსიექტზე ასი ათასამდე კაცი შეგროვ-და. გამოცხადდა საყოველთაო გაფიცვა. მიტი-ნგი და შემშლლობა ზრქელდება.

ჩამბნბნბ. „ბატონებო, მეგობრებო, ქართვე-

ლებო, მოქალაქენი; ყველანაირი მიმართვა გაისმოდა გამოშვებულთა პირიდან, ვარდა იმ ერთისა, რომელიც სამოცდაათზე მეტი წლის განმავლობაში საოკიდო გაყვდა მორიგა თათბირ-კონფერენციების კათედრებიდან და კანაღამ სიცივის, არაგულწრფელობის, ოციკიალური დამოკიდებულების ნიუანსი შეიძინა, — „აშხანაგი!“

თებრმ. რაზე საუბრობდნენ მოქალაქენი? უპირის საქართველოს. უცხო თესლი მოგვიმრავლდაო, ფრთებს ისხაშსო საქართველოს დემოკრატიული დაპყრობის ავბედოი გეგმა, პრესიდან უსამართლო თავს გვეხმინო „უფროსი მშენი“ და შეპასუხების უფლებასაც აღარ გაძლევდნენ. საქართველო სუფთარბეს-პულეიად და მწველ ფურად გადაიქცაო.

ბაბბ. დაგვლუბავსო უნაპირო, მოუწოშავი ერთერნაციონალიზმი. ხალხს ატუუებსო არა ერთი დიდი და აატარა გაიძვერა. აღარ გვჭერაო, ეაღბი დაპირებების, სასწრაფოდ შეჩერდესო საქართველოში ერთა შერწყმა-გააქვეყნის საბჭოური ექსპერიმენტი, ილია ქვაქვა; ძის ხაშშობლის თავზე მშვილობიანი განადგურების შავი ღრუბელი გროვდებაო. დროა, თავს ეუშველოთო, ბატონებო.

ბენმ. რა გაბრწყინებული, შინაგანად განათებული სახეები ქმნდნო ქადაგებს. ერთბაშად ჩამოგელიცა მათთვის ვითარებას ის იარღიეები დემაგოგებად, კარიერიზტებად, შიროფრენილო დაავადებულებად. უცხოეთის პრაპაგანდისტების სულშიყიდულებად რომ აცხადებდნენ ბოლო თვეების განმავლობაში გაზეთები, რათა სახელი გაეყვებათ ერის ქომაგთათვის. პროექტორმინათებულ ტრიბუნაზე ყველანი წმინდანებად ჩანდნენ.

ინასსრძმ. ნერვიულობა ეტუობოდათ ხმაში. თითქოსდა ჩაჰყვიროდნენ მიკროფონს. თითქოსდა ყველაფრის ოქმა ერთბაშად სურდათ მოესწროთ. შიში იგრძნობოდა, შიში იმისა, რომ ეს-ესა ვიღაცის ღონიერი ხელი მისწვდებოდა მიკროფონს და პირში შეატრებოდა უთქმელ სიტყვას, ქადაგების ექსტაზში შესულს.

წურბაბი. მიტინგი, რომ იტყვიან, სიჩქარეს იღებდა. კიბოხლნი უფრო და უფრო გაბედულად მოითხოვდნენ თავისუფლად, პოლიტიკურ-ეკონომიურად დამოუკიდებელ, ეროვნულად სუფთა საქართველოს. და ყველას სჭერაოდა, რომ ამ მოთხოვნაში გაუგონარი და უცნაური არა იყო რა.

ინასსრძმ. ტრიბუნის ირგვლივ შემოქარულ და მალა, ფიცარნაგზე მდგარ ახალგაზრდებს ხელთ ქართული დროშები ეკირათ და ისე თავისუფლად, ღამაშად იღვან, თითქოსდა, რაც ირგვლივ ზნებოდა, მათ სრულიადაც არ ენებოდათ.

ჩმშანაპბ. იღვან პირტიტველნი, ღამაშები, შიშის ნატამალიც არ ჩანდა მათს გამოხედვაში. საოცარი სიმშვიდე დაუფლებოდა მათს სახეებს დროშებს და საქართველოს თავისუფლებებისთვის ბრძოლაში დაკმულთა პორტრეტებს იქით-აქით არწევდნენ და წამთრის პირს კრიალა ცას. გვერდაწითლებული ღრუბლებით მოოქვილ ცას ასეკეროდნენ.

თებრმ. იღვან ყმაწვილები პროექტორებით აბლვრიალებულ ფიცარნაგზე, იღვან როგორც ხამიწნეზე და ყველაფრიდან აშკარად ჩანდა, რომ ზეალისდელი საქართველოს ჩიუტი მზერის მოთოცა უკვე არავითარ ძალას აღარ შეეძლო!

თებროს სიტყვები თანდათან გაძლიერებული ლაშქრული სიმღერის ფონზე გაისმის).

მიორე მოქმედიბა

(შუალამე გადასულთა. 9 აპრილის ღამის 3 საათთა. ცეცა. ჩანან კიბის საფეხურებზე ჩამომსხდარ-წამოწოლილი მომიშლიენი სანთლებით ხელში. ცეცა. განთიადის მტრედისფერი ათინათი სიცივეს უფრო საგრძნობს ხმდის, ბუტბუტით და ხელებს ორთქლით დააბიჯებენ ზეწარსაბანმოსურული მომიშლიენი. სცენა ლტოლულთა ბანაკს წაავას, სანთლების შექმნე ანგელოზებს ჰგვანან შეთქმულნი. გულდაგულ შეფუთვნი ძალიან შეუწუხებია შიმშილს და სიცივეს. იქით-აქით თოკებია გაბმული. თოკების ქვეშ, ერთ ადვილს, ბოლოები, გრაფიები და ბოკები ყოია. ბანაკს ერთმანეთისგან ხამო-ოთხი ნაბიჯის დაშორებით წითელსამქალაურიანი მორიგეები და მორიგელები „არცავე“ აბრღვებოდა ლაცოცი გვეგონებათ. თიიქოსდა ყველაფერა არამქვეყნური და არჩვეულებრივია, რაც აქ ხდება.

„ეკიმი ჩქარა“ — გაისმის. სსოწარევეთილი კვილი და ორი თეთრბალათიანი ყმაწვილი სიკაციო ხელში იმ ჰმის ჰმმართულებით ვარბის, წმიც და, საყაცებ დასვენებულ, გულშემოყრილი მომიშლილ ავასსენის გავლით, კუნისტებისკენ გააყვით. ყუანი გადაუვლის დროდადრო ბანაკს; საერთოდ, მთელ მეორე მოქმედებას ღამის ეოზუალურ ლიტმოტივად გასდევს „ეკიმი ჩქარა“ და ავადმყოფისკენ საყაციო გაქცეული, თეთრბალათიანი ბიჭები.

სინათლის წრეში ორი ხანშიშესული კაცი გამოჩნდა. — მალალი და დაბალი, ისინი პირველ მოქმედებაში შეგვხვდნენ. ხან ერთ კუთხეში განათობიან, ხან მეორეში. მალალი გრძელი ღამადა აცეცა და ხელში ხელჯობი თუ ქოლვა უჭირავს. დაბალს ტყავის ქლოთუკი აცეცა და ჰველებული, ტყავის ეკვი ახურავს, ხელში საქალაღე უჭირავს. ისინი დამორიდებენ, ათვალერებენ ყველაფერს, საუბრობენ.)

დაბბალი. რა ხდება, გამაგებინე ერთი, სახა-
მდე ვუთურო ამ ამბავს.

მბლალი. რა მოგახსენო.

დაბბალი. კი მაგრამ, ქვეყანას ჭირისუფალი
აღარ შეავს? ხავშების ჭკუაზე უნდა ვიაროთ?
რას მიკეთებს მილიცია, მოთხარი ერთი, თუ
კაცი ხარ.

(სცენის მარჯვენა მხარეს, შემადგენელ ფი-
სიონაგზე დგანან ზურაბი, ჩქვანავი, თებრი, გა-
გა და ალექსე ორიოდე ღრდერი. ზურაბმა შე-
გათვინი პოიშიარჯვა. სცენის მარცხენა კუთხეში,
შემადგენელ ადგილზე ბუტყაბორული ტელე-
ვიზორი დგას.)

ზურაბი. ძვირფასო თანამეამოფლებო!

(გაიხმა თუ არა ეს სიტყვები, მომიშვილებ-
ბმა და გულშემატყვრებმა ვერ ტამი დასცხე-
და ქუდების, მალა სროლას მოაქვენენ, ძვრე
გაისუსხენი.)

ზურაბი. დღეს ჩვენი აქციას შემოვიდე დღეა-
ველოფერი ნირმაღურად მიმდინარეობს. ნება
მოგეთხოვ, მოგესალმო თქვენ, საქართველოს
თავისუფლებისთვის შებრძოლ. ერთგულ ქარას-
კაცებს. ვერავინ მოახერხებს ჩაკლას თქვენს
არსებამი გამოსული გმირული სული ცოტენ
დაღიანიხა და სამასი არაგვეიცი!

(ტუში, ოყაყები, სცენის მარცხენა კუთხე-
ში ბუტყაბორულ ტელევიზორის გარანში ლა-
ბური ჩადგა. ტელევიზორს პროექტორი მია-
შევეს.)

დაბბალი. ძვირფასო ტელემაყურებლებო.
რა „აქციაზე“ ლაპარაკობს ბატონი ზურაბი?
ამ განთიხზე ახალგაზრდულ ისტორიაზე ხომ
არა, რომელსაც შეიძლება უღანაშალო მსხვე-
რპლი მოაქვენს? გონს მოდიოთ, შეგობრებო, ნუ
აპუვებით ფეხის ხმას რატომ არ ჭეიხხავთ.
რა სკარს საქართველოს გასათავისუფლებელი,
რისგან უნდა განთავისუფლდეს?!

(მომიშვილენი, როცა ზურაბი ლაპარაკობს,
ზურაბი შესცქერიას, როცა ლაბური მლასაოა-
კდება ტელევიზორში, ლაბურისცენ შებობრე-
ბენ რაბენ.)

ზურაბი. არ შეგვიმინდეთ, ჩვენ მარტონი
არა ვართ, ჩვენს გვერდით კეთილი ნების უვე-
ლა მოქალაქე დგას თანამებრძოლე მსოფლიოში.
რა გვინდა ჩვენ? რატომ აღამარათა უძლეველ
ლაშქრად შეგენბული საქართველო? უპირვე-
ლეს უყოფისხა. წმინდა ილიას ახდერბი უნდა
აღსრულდეს: არის ჩვენი ქვეყანა იმის ღირსი,
რომ მისი მრავალსაუკუნოვანი ბრძოლა და-
მოუკავებლობისათვის, ბოლოს და ბოლოს
გამარჯვებით დაგვიგვიანდეს!

დაბბალი. მერი საქენ არა აქვს, ისედაც
დადლილ მსოფლიოს. სულ იმაზე სწუხან ამე-
რისკა და ინგლისი, სამი მილიონი ქართველი

დაგვიჩაგრა და როგორმე ვაელოფერი ვილი-
ნოთ საქართველოს გასათავისუფლებლადო.
რომელ მრავალსაუკუნოვან ბრძოლაზე ლაპა-
რაკობს ზურაბი? ნუთუ ასე სუსტად იციან სა-
ქართველოს ისტორია? გადახედეთ, ახალგაზრ-
დებო, ჩვენს წარსულს, უცხოელ დამპყრობ-
თვან ჩვენი ბრძოლით თავი არასოდენ გავვი-
თავისუფლებთა. იმპერია შვინიდან ფეოდალბო-
და და ჩვენ შეჩერზე ვრჩებოდით. ახლაც უაზ-
რობაა დამოუკიდებლობის მოთხოვნა. ჩვენ
დამოუკიდებლად ვერ ვიარსებებთ.

(მომიშვილენი, კვლავ ზურაბისცენ შებრუნ-
დენი.)

ზურაბი. რა მოგვიტანა სამოუდაათწლოვან-
მა „სოციალისტურმა ჭირითმა? ერთგული ნერ-
ვის მოღუნება, დემოგრაფიული კატასტროფა,
ქარაული ენა საუველოფერი, შეინოხამარ და
მარტოიდენ ლიტერატურის ენად გვექცა. წარ-
მოებება კარგა ხანია რუსულად მუშაობენ, მა-
ღალი რანგის თაბობრები კი ჩვენში არაშეშო-
ბლიურ ენაზე ტარდება.

(შეძობილები სწორია!)

დაბბალი. ის, რასაც ზურაბი დემოგრა-
ფიულ კატასტროფას და დემოგრაფიულ წმენ-
დას ეძახის, წმინდა წუღის რასობრივი თეო-
რიაა და შეტი არაფერი. მართალია, მოძვე ერე-
ბი ჩვენს მიწაზე უკეთესად მრავლდებიან, მაგ-
რამ განა ჩვენ ვინმემ დაგვიშალა გამრავლება?
ჩერ ერთი. „ჩვენი მიწაც“ საქმოდ პარობითი
სნებაა და, მეორეც, ნუთუ არ მოგხსენება ბა-
ტონ ზურაბს, რომ გამრავლებისთვის ენის
ტარტარი და განუწყვეტელი შიტინგები ფრიალ
საეჭვო გზაა. გთხოვთ მაქციოთ უურადლება
ზურაბის საუბრის მანერას.

(მომიშვილებმა ლაბაუს პროტესტი ნიშ-
ნად უსტყვიეს.)

დაბბალი. გამადლობთ ყურადღებისათვის.
ზურაბი, ენული ადიძრა, ძვირფასო თანა-
შემამოფლებო, ჩვენ ლოდინისა და უბლი ილუ-
ზეების მღვრებებს ვეღარასოდეს დაუბრუნდე-
ბიათ. ერთგულ და სამუდამოდ იყოს ჩვენი
მოთხრების ფილა. სამარადისო დიდება მა-
მულისათვის ბრძოლაში დაცემულ გმირებს!
გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!

(შექცეულ ტამი მომიშვილებმა ჭკუეკა ჩო-
ლუეაშვილს, უერათი ასწიეს, თავისუფალი სა-
ეუთველო დროშები და ტოანსპარანტები
ამოიკადენენ. მომიშვილებმა ომხიან სიმ-
ღერა დასცხეს, სცენის სიღრმიდან ჩოჩქრლი
გაიხმა, კბის ზემოთ, სადაც გულიამრვეი ქაი-
დაკებობს ყვარცხლებეს ქვედა მხარე ჩანს,
მომიშვილებმა გადმოადგენენ შუანისი ოღზ-
ნებელი ქალაქობიჯი, რომელსაც სახელოდ-
ჩელოდ საქციის შოვნა განუზრახავს და მისი,
ცოლთას შედარებით უხერხულად ახალგაზრდა,

წეროსანი ქმარი. ლამის კიბზე ჩამოხსდართ
ფეხებით გადაბიჯონ. ფეხის დასადგმელს
ძლივს პოულობენ, მაგრამ მინც ენერგულად
მიიწვიენ მეგაფონს(კენ).

ლიზიკო. გაჯატარეთ, გაჯატარეთ, თუ შე-
იძლება!

მომეციმი. ვინ ბრძანდებით, ქალბატონო?
ლიზიკო. მე ვიცი, ვინცა ვარ, გამატარეთ.
ქმარი. გაატარეთ, გაატარეთ, სიტუვა უნდა
თქვას.

(ზურაბმა და ჩქვანავამ შორიდანვე შენიშნე-
ლიზიკო და ერთმანეთს რაღაც გადუღლაპარა-
კის როგორც ექნა, გამოაღწიეს ლიზიკომ და
მისმა წეროსანმა ქმარმა. ლიზიკო პირდაპირ
მეგაფონს მივარდა და ცდილობს გავას ზელი-
დან გამოვლოყოს.)

ბაბა. მოითმინეთ ქალბატონო, რა გნებავთ?
ლიზიკო. სიტუვა უნდა ვთქვა.

ქმარი. სიტუვა უნდა თქვას!

ბაბა (მეგაფონი ვაწვს ვაწვს) — ვინ ბრძან-
დებით და, საერთოდ... როგორ გამოვაცხადო?
ლიზიკო. ნუ გეშინიათ, ყარგ სიტუვას ვიტ-
ყვი.

ქმარი. ყარგ იტყვის; მოგწონებათ.

(გაგამ შეატყო, რომ ლიზიკოს სასაყვითო არა-
ფერი აქვს ვანზრახული და მეგაფონი ზურაბს
გადასცა ლიზიკო ახლა ზურაბს ეცა.)

ლიზიკო. ზურაბ, მომეცი მეგაფონი!

ქმარი. მიეცი, მიეციო გუზოვო.

ზურაბი. ლიზიკო, ჩვენ აქ საქმეზე შევიყრი-
ბეთ.

ლიზიკო. მომეცი, სწორედ საქმეზე უნდა
ვილაპარაკო, მომეცი, ველაპარაკებო!
ჩამანანა. ქალბატონო ლიზა, ახლა აქ თავის
გამოჩენის დრო და ადგილი არ არის.

ლიზიკო. სათქმელი მაქვს, მომეციო მეგა-
ფონი, ცუდს არაფერს ვიტყვი, ნუ გეშინიათ!
თიბარო. თუ მოქმედი ბრძანდებოდით, აქამ-
დე უნდა გეთქვათ.

(ლიზიკო დასდევს მეგაფონს. მეგაფონი კი
ხელდან ხელში გადადის გავას, თებროს, ზუ-
რაბსა და ჩქვანავას შორის).

ლიზიკო. როდის აქამდე?

ზურაბი. სავშაო დრო გქონდათ. როცა ჩვენ
ციხეში გვიყრეს თავი, უველანი ჩირკებში და-
იშალეთ.

ლიზიკო. მე დავიბალო?

ქმარი. ლიზიკო არ დაშალულა!

ჩამანანა. რას აკეთებდა?

ქმარი. სიტყვებით გამოდიოდა.

ლიზიკო (დაიღალა). მომეციო მეგაფონი,
მომეციო, რა (სასოწარკვეთილო), ძალიან
გუზოვო!

თიბარო. რატომ გგონიათ, რომ აქ გამოსე-
ლის მორალური უფლება გაქვთ?

ლიზიკო (თითქმის ტირილთ) მე არა მაქვს

მორალური უფლება და ამას აქვს (ზურაბს
შეათოთა) ამას, ამ... ამ... მომეცი ჩქარა მეგა-
ფონი, მე პატროსანი ქალი ვარ! (ქმარს) ანუ არ
არის?!

ქმარი (დაბნეული) თითქმის.

ლიზიკო (ისტერიული ხმით). მომეციო მე-
გაფონი, თქვე, თქვე ეგზოსტებო! უველაფერი
თქვენ გინდათ: სახელი, დიდება, მეგაფონი
სხვისთვის არაფერი გემეტებათ. მე, ორმოც-
დაათი წლის ქალს, არც ბინა მაქვს (ქმარს, გა-
დახედა!)!

ქმარი. ვიწროდ ვცხოვრობთ.

ლიზიკო. არც სამახაური (სხვე დასდევს ზე-
ლიდან ხელში გადაშვალ მეგაფონს)

ქმარი. აქედან საშოცდაათ კილომეტრზე მუ-
შაობს.

ლიზიკო (ზურაბს წინ გაუჩერდა). შენ ხომ
მაინც იცი, ზურაბ, რომ ჩემი ნერვიულობა არ
შეიძლება!

ქმარი. ლიზიკოს ნერვიულობა არ შეიძლე-
ბა, ცუდად ხდება.

(ზურაბმა და ჩქვანავამ განზე გიხიეს)

ლიზიკო. მაშ, გიზრათა უველაფერი სიმარ-
თლე? თქვენ, მკვლელბო ხართ თქვენ დალუ-
პავო საქართველოს! მხარი მინდოდა თქვენთ-
ვის დამეკირა, რაკი არ ისურვეთ, აწი მე მიუღ-
ერო! ან შე და ან თქვენ ამ კვეყანაზე! ეგონს-
ტებო! მკვლელბო! ბავშვები მაინც არ გეყო-
დებათ? ეშმაკს მივეციო სულს თქვენს წინააღ-
მდეგ, მე კი როგორ მიუვარდიო... რა ექნებოდა,
მეთქვა სიტუვა ისეთს რას ვიტყოდი?!

ქმარი. ისეთს რას იტყოდა!

ლიზიკო. უველაფერი თქვენ გინდათ. ბნე-
ლეთის მორუბვებო, ვერ გაძებნით?! ეკვსი დღეა
ხომ ამბობთ, რაც გინდოდათ, ხალხს შეეკით-
ხით! მე ხალხს ვუყვარყარ, მე პატროსანი ქა-
ლი ვარ! უველა ჩემმა ქმარმა იცოდა ეს თქვე
(ცხვირსახოცი მიიფარა სახეზე და ჩარხარ-
ქეთონი აუტყდა) თქვე მკვლელბო. არც ეგ-
რეა საქმე, მე ჩემს სიტუვას სხვაგან ვიტყვი!

ქმარი (თითქმის ტირილთ). ხომ გიზრათო,
ამის ნერვიულობა არ შეიძლება-მეთქი, დამ-
შვიდეთ ახლა, თუ ბიჭები ხართ.

(ლიზიკო და მისი უძრწმუნო ქმარი შეუპო-
თა და თითის ქსევით გადაეს).

მომეციმი (შორის ერთი ყაფანდარა, გამ-
ხდარ-გალეული უმანვილა წამოდგა, ძლივს
მოაბიჯებს შემშლილგან დონეშიხილი. ხანანი
თავის ზომაზე გამოუტრია, თავზე ჩამოუცვამს
და ჩვენი ნაცნობი (მალა და დაბალი) კაც-
ბისკენ მიდის.

ბაზანდარბ ბიში (მალა). ბიძია, ბიძია
რომელი საათია?

ბაბა (სასაფრე დიხედა). რე არაა გერ.

ბაბა (გეჩქარება). ბატონო, სადმე?

ბაზანდარბ ბიში. არა, პატრეცემული დე.

დერემო უნდა მოსულიყო და... (ორიოდე ნაბი-
ჯი გადადგა, წაბარბაცდა, შემობრუნდა და
თითქმის ტირილით მიმართა დაბალს) ბიძა,
ბიძა მართალია, ტანკებს გამოუშვებენო?

დაბაღლი. ვერ ვიტყვი, გემინია ტანკის?

ბაბაღლი. აბა, რა უნდაა, ჩვენ ვის რას ვუთხვებთ.
ჩვენთვის ვივარო და ვმიშვილობთ. დედაჩემი
უნდა მოსულიყო, სად დაივარა (წაბარბაცდა
და კინაღამ წაიქცა, ისევ თავის ადგილს დაუბ-
რუნდა).

დაბაღლი. (მალაღს). ა, უუერე, ახლა ამას.
ამა უნდა უშველოს ქვეყანას? ხაცოდაობით რა
მატხოვრებს ამის გათავისუფლებულ საქართვე-
ლოში?

დაბაღლი. არც ეგერა საქმე.

დაბაღლი. რა მიკვირს, იცი? სანამ ვუყურით
ამ სურათს, რამე ხომ არ გამოგვეჩარა მე და
შენ, მილიცია და უშიშროება გაუქმებს, თუ
იცო?

(სცენაზე მალაღს ტანის, სპორტული აღნა-
გობის, ყელშეხვეული კაცი გამორჩდება, ხელში
დახვეული შალის ზეწარი უჭირავს. მიტინგის
ლიდერებს მიუხალოვდა, რაღაც იკითხა. ვაგა
გამოეხმეურა. ხელი ჩაველო ვაგას და ავანსცე-
ნაზე გამოიყვანა. სინათლის წრეში ახლა მხო-
ლოდ ორი ადამიანი).

ბაბაღლი. ვაგა შენ ხარ?

ბაბაღლი. დიხ, ბატონო.

ბაბაღლი. შენ გადაარე ეს ბავშვები?

ბაბაღლი. ეს აქცია გახლავთ, ბატონო. ნებაყოფ-
ლობითი შიშვილია.

ბაბაღლი. შერე, მაინცდამაინც ჩემს ოჯახს აქ-
ცივ, კაცო? რა დაგიშვეს ჩემმა ბაღლებმა ამის
ფასი?

ბაბაღლი. ვერ გავიგე, მე რას შემართლებით?

ბაბაღლი. აბა, ვის ვეშარტლო, ბატონო? ძასუხს
ვინ მაძღვეს, მითხარი ერთი. ჩემი ორი ცხვირ-
მოუბოცელი ბიჭი რომ წის და კვდება ამ სი-
ცივეში.

ბაბაღლი. შვილსათვის ყველაფრის აკრძალვა
შევიღლით თქვენ, მშობლებს, გარდა სამშობ-
ლოს სიყვარულისა. უნდა გიხაროდეთ, რომ
თქვენ შვილები აქ სხედან.

ბაბაღლი. რამე რომ მოუვიდეთ?

ბაბაღლი. გამორიცხული არაფერია.

ბაბაღლი. რა მშვიდად შელაპარაკებთ, შე მამა-
ცხოვრებულო. შვილები შე ნარდში კი არ მო-
მიგია. საქართველო შე ჩემი შვილებისთვის მიწ-
და. თუ ისინი არ იქნებიან, კუპრს გადაუვლია
ყველაფერზე.

ბაბაღლი. ვასაგებია, ბატონო, ყველაფერი, მაგ-
რამ მე რა უნდა?

ბაბაღლი. რა ჰქნა და, გამათანე ბავშვები საბლ-
ში.

ბაბაღლი. წაიყვანეთ, ვინ დაგიშალათ. წაიყვანეთ.

თუ გული მარცხემთ, რომ სხვებმა იშვილილ
მათ მაგვირად.

ბაბაღლი. წაიყვანე თუ მოგვევიანა... ერთს ვიტ-
ყვი, მე რომ დაქვდე? ჩემს შიშვილობას არ
მიიღებთ?

ბაბაღლი. მამაკითო, უნდა გეახლოთ. ბევრი საქ-
მე მაქვს.

ბაბაღლი. მე უსაქმო ვარ, თუ ძმა ხარ, ამ ქვე-
ყანაზე? (წინ გადაუდგა) შენ თვითონ რატომ
არ შიშვილობ, ამისხენი ერთი. ჩანართული კა-
ცი ჩანარა. ჩემს სიმწრით დაწარული ბავშვებს
რომ მიკლავ შიშვილით, შენ რატომ არ შიშვი-
ლობ?

(მამა ფეხლავს მისდევს ტრიბუნისკენ წა-
სულ ვაგას და რაღაცას ეუბნება, ამ დროს მო-
შიშვილთა კობიდან ვაგასმა: — მამა!

მამა შეჩერდა, მიიხედა, მისი გამხდარი ბი-
ჭები ფეხზე დგანან.)

ბაბაღლი. რა იყო, ჰო, რა იყო, თვითონ რატომ
არ შიშვილობს?!

ბიჭები (ეროდროულად და უფრო მობსა-
ნელ). მამა!

(მუსიკალური აკორდი. მამა დარცხვენილი
შემობრუნდა, ბიჭებს ზეწარი გადააწოდა)

ბაბაღლი. გაძლებთ, შვილებო?

უფროსი ბიჭი. უნდა ვაძვლოთ, მამაიკო.

ბაბაღლი. აბა მე, ღმერთმა ქნას, თქვენმა აჯო-
ბოს. თუ არ დაწყდებით და თუ არ შეშლით
დედათქვენს ჰეუაზე, ვერც იზამთ. თქვენ
იცით, აბა, ჩვენ აბერ ვიქნებით, არხად წავალთ,
რას ვუყურით სახლში.

(კეთანდარა, საბანო თავდაყოფილი, ბუტბუ-
ტით მომავალი ბიჭი, ახლა მამას მიადგა).

ბაბაღლი. ბიძა, ბიძა მართალია,
ტანკები მოდიანო?

ბაბაღლი. არა, შვილო, ტანკებს აქ რა უნდა,
დაწყნარდი, ნუ გემინია, წადი, დაქეცი შენს
ადგილზე.

(ბიჭი თავის კანტურით და ბუტბუტით გა-
დის).

თითქმის ზეციდან ჩამოეშვაო, სცენის უკანა
მხარეს გამორჩდება დედათა შინაპტრის წინამ-
ძღოლი მარიაბი. მის გამოჩენას საეკლესიო
ჰანგის მუსიკალური აკორდი ახლავს. მონაზე-
ნის სვლას ტრიბუნისკენ მოშვილთა ხელების
ტყე მიაკლავს. მონაზონი ხშირ-ხშირად პირ-
ჯვარს იწერს და მისკენ გამოწვილ ხელებსაც
ხელით ეხება. მას მოწინებთ დაუთქეს შეგა-
ფონი).

დედა მარიაბი. შვილო ჩემო, გუარავდეთ
ღმერთი მალაღი, რამეთუ შემწედი ექმენით მა-
შულსა თქვენსა ფასსა შეკირვებისაა შიშვილი-
და თვითვემაო თქვენი ჭირსტესმიერია და შთა-
გონებულ არ წმინდანთა მიერ, რომელთა სუ-
ლი ცხონდა მასდენათა და საკინოთა მიმართ
წინააღდგომისა გამო ჭვრისა და ერის სახელი-

თა ბედნიერ არს სამედველოება და ერი ქართული. ვინაიდან იხილა რწმენა თქვენი და თავდადება მამულისა მიმართო რაი არს ცაცი ოდენ სტომაქის სამსახურად დამშურალ, რაი არს ცაცი, შეჩვეული მონობას, რომელს არა აქვს სურვილი კართების უღლის გადაგდებისსა მარტულობაი თქვენი ერის გაღვიძების ზარის რეკვაი! გიხაროდენ, ქართველნო, უბრწემეს ყმათა ძალი სულიერი და ფიქრი საერო თავისუფლების ხელმეოფ ძალთა დასათრგუნად მიმართული!

(მონაზონ მარიამს კიდევ რაღაც სურდა ეთქვა, მაგრამ მოშიშვლიეთა შორის ვერცამ მთელი ხმით იყვირა: „ეკიმი ჩქარა!“ ხალხი შეჩოჩოლდა, დედა მარიამი ტრიბუნას მოჰორდა და საკაცის შეეგება. გულშეღონებელი მოშიშვლილ მის წინ საკაცუნე დასსვენს. ავადმყოფს ჩამუხლელი ახალგაზრდა ეკიმები დასტრიალებენ. საკაცეს დედა მარიამი მოუსალოვდა და ავადმყოფს მუხლზე ხელი დაალო. იგრარაღვ ლოცვას ჩურჩულებს, ავადმყოფმა წამოიწია, სინათლე ოდნე ქრება და წამის შემდეგ უნდავთ, რომ დედა მარიამს მუხლზე გადადუნენია კისრგადაგდებული მოწამე-მოშიშვლილ. ზუსტად მიქალანჯელის ცნობილი „პიესიტა“-ს პოხაში მოშიშვლიეთა ქორო საეკლესიო სიმღერას ავადმყოფს და მთელი სიმღერის მანძილზე განათებული ჩანან მხოლოდ დედა მარიამი და წამებელი მოშიშვლილ.

მოშიშვლიეთა შორის ჩურჩული ვაისმა: რექტორი, რექტორი!, ეველან კულისებისკენ იმზირებთან. შემოვიდა ქენსინაინ რექტორი ტრიბუნისთან მივიდა და გაგას მიმართავს):

რამტორი. ბოღიშს ვიხილ, აქ ჩემი სტუდენტები სხედან, ნებას მომცემთ მათ გაეცხაუბრო? **ბაბა.** სიამოვნებით (მეგლონ ჩასახა) შეგობრებო, რექტორი გვახლა, გიხოვთ მოუსმინათ!

რამტორი (მეგაფონო გახზე ვაწია), არა ბატონო, მე სიტყვით გამოსვლა როდი მსურს. თუ თქვენთვის უხერხული არ იქნება, მინდა ჩამოვდე აქვე, მათთან და რაღაც გაეარკვიო. დამერწმუნეთ, მე ეს ჩემთვის ნებრდება.

ბაბა. აქეთ მობრძანდით.

(წინა კიბეზე სტუდენტებმა ადგილი გაათავისუფლეს და რექტორი მათ შორის დებმორთხმით ჩაქდა. რამდენიმე სტუდენტი და მათ შორის გავაც იქვე ვარსებოუსხდნენ. სინათლის წრეში რექტორი და მის ირგვლივ შემომსხდარნი ჩანან)

რამტორი. შეიძლება თქვენთვის ძნელი აღმოჩნდეს, მაგრამ უმორჩილესად გიხოვთ მისასუხობი, არა როგორც რექტორს, არამედ, როგორც თქვენს ამხანაგს. აი, თქვენ, შემვიღე დღეა შიმშილობი, ხომ ასეა?

პირველი სტუდენტი. დიახ.

რამტორი. შიმშილობა პროტესტის უადურეხი ფორმაა. ხომ მართალია, თქვენ შეგებლოთ მადომარე დემონსტრაცია მოგეწყობ, ესც საკმაოდ ცხადი პროტესტი იქნებოდა. თქვენ შიმშილის ძნელი გზა აირჩიეთ. მაინტერესებს, თქვენი თვითონ გადაწყვეტით ეს საერთო, თუ სხვებმა გაეარხანეს?

მეორე სტუდენტი. თქვენ მოგეხსენებათ, რომ ქრთ კიდევ ში მართის მიტინგზე დავადიენით: თუ საქართველოს დაქუცმაცებას, ქართული მიწების დატაცებას ბოლო არ მოუღებოდა, შიმშილობას გამოვაცხადებდით.

რამტორი. რაღა ახლა გაგახსენდა ქართული მიწის მიუღებელი?

მესამე სტუდენტი. როცა მოავრობა ადამიანის უფლებათა გაზრდისა და დემოკრატიული გარდაქმნების გზას დაადა, საქართველოს დემოკრატიული, მშვიდობიანი დაპრობის გეგმას გენოციდის ზენი ასდის.

რამტორი. რა ეწერა იმ წერილში მაინც ასეთი, ასე რომ დაგაღონათ და თქვენი განმართლობისთვის უარხდა საშიშ გადაწყვეტილებამდე მიგაყენათ?

მესამე სტუდენტი. ეველანზე საშიში რამ, რაც ადამიანთა გუფუს ცხელ გულზე შეეძლო მოგმტყდა. უცხო ტომის შვილია, რომლებსაც იროოდ საუკუნის წინ ჩვენი მიწა-წყალი დროებით დაუფრებთ, შევიფარეთ და დავაუარეთ. ახლენად უმადურნი აღმოჩნდნენ, რომ სტუმარ-მასპინძლობის ადამი დაარღვიეს და ბრალე დაედდეს გაღმა შედაებით საყოდავი პრინციპით.

რამტორი. როცა ხალხს დაარწმუნებთ, რომ წერილის ავტორები ცდებიან, თქვენი მოძრაობის მისი ამოწურული იქნება, დაიხურავთ ქულს და წახვალთ სახლში?

მეორე სტუდენტი. აღბათ, რაც შეეხება ჩვენი მოძრაობის მისიას, იგი ფართო გავრცელებას ითვლისწინებს და შინ წახვლის გადაწყვეტილება ნაადრევი იქნება.

რამტორი. უოველ შემთხვევაში, ამ ეტაპზე, თქვენ ჩათვლით, რომ გაიმარჯვებ და ტანისკვრით დაიშლებით, ხომ ასეა?

მესამე სტუდენტი. დიახ.

რამტორი. თუ მთავრობამ იმ წერილს თქვენთვის მისაწონი შეფასება არ მისცა, მაშინ თვითმკვლელობით დაამთავრებთ სიცოცხლეს?

ბაბა. ბატონო რექტორო, მოგეხსენებათ, ბრძოლას ხშირად მსხვერპლიც ახლავს. ჩვენი დაშინება თუ გადააწყვეტით, ამაოდ გაირქებოთ.

რამტორი. მოგახსენეთ, რომ მე ჩემთვის მაინტერესებს ზოგ კიოხვანე თქვენი პასუხი. ბოლოს და ბოლოს, ეს მე უნებრდება, როგორც ინტელიგენტს ეს იგი, თქვენი მოთხოვნა.

ნის დაუკმაყოფილებლობის შემთხვევაში თვით-
შეკლდობასზე მივიხსნათ, არა?

პირველი სტუმრები. დავუშვათ.

რამბტორი. საბჭოთა კავშირის ისტორიაში თუ
არსებობს მაგალითი საკითხის ამგვარად გა-
დაწყვეტისა, როგორც თქვენ ამორჩინეთ?

მეორე სტუმრები. რა მოგახსენოთ.

რამბტორი. როცა საშინაო შიშველი სხდებოდათ,
ხომ უნდა გქონოდათ განსაზღვრული ვიწკაოთ,
გამარჯვების შემთხვევაში უველაფერი კარგად
დამთავრდება, დამარცხების შემთხვევაში კი
ასე მოხდება... არა? იქნებ ვცდები?

ბბბ. ჩვენი პროტესტის ეს ფორმა თუ არ გა-
ქრის, ჩვენ რასაკვირველია, დავიღუბებით.
მაგრამ ეს დაღუპვა ძალიან ცუდად გამოჩენის
მსოფლიოს თვალში მუმანურ სოციალისტურ
წყობილებას.

რამბტორი. თქვენთვის, დაღუპული ათასი
ქართველი ახალგაზრდისთვის, ეს ვერაფერი
შედავათ იქნება.

პირველი სტუმრები. თქვენ გაგონილი ვე-
ნებათ, ბატონო რექტორო, ამ ოციოდე წლის
წინათ ძალმომობისასდამო პროტესტის ნიშ-
ნად, ჩიხმა სტუდენტმა პრადში თავი რომ და-
იწვა.

რამბტორი. დიახ.

პირველი სტუმრები. როგორ ფიქრობთ,
რა მიზანი ჰქონდა იმ თვითშეკლდობას? უო-
ველ შემთხვევაში, ის არა, რომ თავზე ბენზინს
რომ სხამდა, მსხვერპლს ეფიქროს — ნამუსში
ჩაეჯღაბებ მოძალადებს, ცოცხალს მოწინააღმდე-
გენ და გადამარჩინებო.

რამბტორი. გოხოვთ სიბრტყეებს წუ აღრევთ.
ის იყო ინდივიდუალური პროტესტის ფორმა,
აქ კი, რა ჩემი აზნა გინდათ, სრულიად სხვა
სიტუაციაა. თუ ისტორია ვაიმტერებს, საბ-
ჭოთა მთავრობამ მისი არსებობის მთელს მან-
ძილზე ერთადერთხელ დაიხია უკან და ისიც
აქ, როცა ამ ათი წლის წინათ საკითხი ქართუ-
ლი ენის სახელმწიფო ენად დაკანონებას შეე-
ბებოდა, სხვა შემთხვევაში და სხვა დროს მასე-
ბის სტიქიურ გამოსვლებს რევიზის რკინის
ქოხი ზედებოდა, ეს თქვენ კარგად უნდა იყო-
დეთ.

ბბბ. მაგრამ ისიც ვიცით, რომ ახლა სხვა
დროა და აშკარა გენოციდის უფლებას ცივი-
ლიზებული მსოფლიო არც ერთ მთავრობას
არ აძლევს.

რამბტორი. ძალიან კი ისმინა „ცივილიზებუ-
ლი საშუაროს პროტესტი“ ბრენევაში, როცა
დღისით-მზისით ავღანეთში ჩარი შეიყვანა და
დამოუკიდებელი ქვეყნის თავისუფლებას დაე-
შუქრა.

პირველი სტუმრები. მაგრამ ის უტუნური
აქტი ათასობით უღანაშაული ადამიანის მსხვე-
რპლად, მილიარდობით ზარალად და შთელი

მუსულმანური სამყაროს მომდურებად დაგვი-
ქდა. ბოლო ეამს თითზე კბენანის მსგავსია ახ-
ლა ავღანეთიდან ჩვენი კულამომებულები ქა-
რების გამოყვანის გრძელვადიანი კომპანია.

რამბტორი. თქვენი საქმისა თქვენ იცით, მაგ-
რამ როცა ამოდენა მსხვერპლს იღებთ, კარგად
უნდა იყოდეთ, რას მოიბოვოთ და ვისგან მო-
იბოვოთ. ღირს პარლამენტური ტრადიციების
მქონე ინგლისს და იარალით გამაგრებულ მუ-
შურ-გლეხურ სახელმწიფოს უნდა ანხვავებ-
დეთ ერთმანეთისაგან.

ბბბ. რასაკვირველია, თქვენ მართალი
ბრძანდებით. მაგრამ გოხოვთ ჩვენი ეს მასობ-
რივი შიმშილობა მართო იმ უზადრუკი წერი-
ლის გასამოკლებელ აქციაზე არ ჩავკითვალათ.
წერილი მხოლოდ სახეში იყო.

რამბტორი. იქნებ უფრო ეკრეტულად ამი-
ხსნათ?

ბბბ. რა თქმა უნდა, უზადრუკი წერილის
აღგაზრდის გალამაზებისთვის არ ღირს ათასი
ახალგაზრდა კაცის შიმშილიო სიკვდილი. ჩვენ
შეგვეძლო უფრო მშვიდობიანი ფორმით გამო-
გვებათა ჩვენი დამოუკიდებულება, მაგრამ ჩვე-
ნი ეს სახეი ქაჩუბელი ვრსი გაწვევითი
ილიაყის გამოხატულება მომთმინების ფილის
ეხების ნიშანია იგი მიმართულია ეროვნული
ჩავერის, თავისუფლების ზელყოფის, ადამია-
ნის უფლებათა წარმოუდგენელი შეზღუდვის
წინააღმდეგ, რითაც ასე უხვად გვიმასინძლ-
დებოდა კრებლი ამ სამოცდაათი წლის გან-
მავლობაში.

რამბტორი. როგორც ვსიღავ, არც თქვენს
შორისაა შეთანხმება საერთო მიზანში.

პირველი სტუმრები. მართალი არ ბრძან-
დებით. მოშიმშილეთაგან უველამ კარგად იცის,
რისთვის სწირავს თავს.

რამბტორი. ჩემთვის მინც გაუგებარია თქვე-
ნი პოლიცია (გაგას). თუ ნებას მომცემთ, მე
ერთადერთი კითხვით მივმართავ მოშიმშილებს
და თქვენ დარწმუნებოთ, რომ აქ გმირები
კი არა, ფეხის ბზას აყოლილი, პოლიტიურად
უშწიფარი ახალგაზრდები სხვად.

(გაგამ რექტორს შეგაფინო მიაწოდა)

რამბტორი. გოხოვო მომასხუბოთ, რისთვის
შიმშილებოთ. ემაწვილებო?

(მოშიმშილები ერთბაშად გაჩემდნენ. პუ-
რა რექტორის გავის გამოჩვეული იგრიოთ გა-
დაქვდა და სწორედ მაშინ, როდესაც რექტორს
ეგობა, ბუნდოვან პასუხს მივიღებო, მოშიმში-
ლეთაგან ვიღაც ქლოეს წამოდგა და მთელი
ხმით დაუვიკოდა.)

„საქართველოსთვის!“

„საქართველოსთვის“, — გაეხსუბა მეორე,
რომელიც ზეიბაროვით წამოაუენა გვერდით
მჯდომში.

„საქართველოსთვის!“ — ორ-ორად, სამ-სა-

მად ღვებიან ფეხზე. ერთმანეთს ამაგრებენ და ტანჯული ზმით ჰყვირიან მოშიშვლებულნი.

„საქართველოსთვის!“ — კანტიყუნტად ისმის და ბოლოს მოშიშვლებულთა შიშული ფეხზე წამომდგარი კორო დაიქუტებს:

„საქართველოსთვის!“

აღუღებულმა რეპტორმა შეგაფხოს ჩასძახა: ნიშტორსი. ძვირფასო ახალგაზრდებო, შპაატოთ კადნიერება და ჩემი ექვი. რითაც ეს რამდენიმე თვეა შევიკტეროდი თქვენს შობრახს. მე კეშმარიტად ბედნიერი კაცი ვარ დღეს და ჯანმრთელობა რომ საშუალებას მაძლევდეს, ან დავეიანებული რომ არ იყოს, თქვენს შორის დაეჭდებოდი. თქვენი მარტალი საქმით და მტაცუნ ნებით ფრთებშესხმული. გაუმარჯოს თქვენს ბრძოლას! გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს!

(რეპტორმა შეგაფხონი გაგას დაუბრუნა, ცხვირსახოცი ამოიღო და ცრემლი მოიწმინდა. მოშიშვლებებმა ტაში დასცხეს და ისევ ომახიანი სიძღერა წამოიწყეს.)

სინათლის წრეში მალალი და დაბალი ისევ გამოჩნდნენ.)

დაბალი. ხედავ რა ხდება? შენ ხომ იცი, რომ ამას კარგი არაფერი მოჰყვება. სანამ ვუყუროთ ამ ამბავს, მოთხარი ერთი. მილიცია არაა აქ ქვეყანაზე?

(მოშიშვლებული დასხდნენ, რეპტორი გავიდა სენაზე შემოდის რადიოჟურნალისტი ქალიშვილი ნანა ნადირაძე. მხარზე ჩამწერი აპარატი ჰქოიდა, ცალ ხელში აპარატის მიკროფონი უჭირავს. წითელსამკლურნი, საშუალო ტანის, სამიქლაჟოფორმიანი. უფლავმო კაცს მიადგა. იგი მილიციის ქვეგანყოფილების უფროსი, კალაძე გასლავთ)

ნანა. თუ შეიძლება თქვენთან საუბარი.

ბაბაძე. არა, ბატონო. მე მილიციის თანამშრომელი ვარ (განზე გაიწია).

ნანა. სწორედ თქვენი აზრი გვინტერესებს. ბაბაძე. რაზე?

ნანა. რაც აქ ხდება... და საერთოდ.

ბაბაძე. როდის აქეთაა. ჩვენგან ინტერვიუს რომ იღებთ. თქვენ საიდან ბრძანებით?

ნანა. რადიოდან.

ბაბაძე. ჩვენი რადიოდან?

ნანა. დიახ. აბა, სხვა რომელი რადიოდან უნდა ვიყო?

ბაბაძე. რა ვიცი, ახლა ისე აირია ქვეყანა, არ გამოიკირდება იქითა, გაღმა რადიოდან რომ იყოთ.

ნანა (გაეცინა). არა, ბატონო. თუ შეიძლება, წარუდგით რადიომხმენებლებს (მიკროფონის კეტრი პირთან მიუტანა).

ბაბაძე. მილიციის ქვეგანყოფილების უფროსი კალაძე.

ნანა. თქვენი დამოკიდებულება ამ აქციასთან.

ბაბაძე. ამ აქციაზე მარტო ჩემი კი არა, ჩემი ცოლ-შვილის ბედიცაა დამოკიდებული. მგონი. პირველად მილიციის არსებობის მანძილზე. გვეძლევა საშუალება შეხედულებისამებრ ვიმოქმედოთ. მე როგორც ვატკობ, ეს იმას ნიშნავს, რომ თუ სისულელე ჩავიდინეთ, ხომ მოგვხსნიან და მოგვხსნიან, თუ უვლავთ. რი კარგად დამოვარდა, მაინც მოგვხსნიან.

ნანა (ლიძილით). მაინც, რატომ?

ბაბაძე. ის, რაც უკვე ხდება, ჩვენი მოხსნისთვის საკსებო საკმარისია.

ნანა. ნუ გეშინიათ. არც ვერბა საქმე. იცოდა, მე სხვაგვარ დამოკიდებულებაზე გიოხებთ. უფრო სწორად. თქვენს პოზიციაზე.

ბაბაძე. ჩვენი პოზიცია, მე მგონი, ნათლად ჩანს. ჩვენ ვდავარტ აქ, თითქმის ისევე უსმელ-უქმელი. როგორც ეს ახალგაზრდები. განსხვავება იმაშია, რომ ესენი სხედან და ჩვენ ვდავარტ.

ნანა. კიდევ?

ბაბაძე. შეტი რა გითხრათ. ქვეყანა ბედებს, რომ ჩემი კოლეგები სხვაზე ნაკლებ როდინიცდიან მოშიშვლებების ბედს. ჰყოხებთ, რომელსაც გენებავთ. ჩვენი მხრივ უხეშობას თუ ჰქონია ადგილი. არ გამცეთ და, გამოხდილ წყალსაც ვუწიდავთ ზოგჯერ სახლიდან, ჩვენმა ბიჭებმა ბელთათმანებაც კი გაიხადეს და ამათ ჩააცვეს.

ნანა. რას მივანეროთ მილიციის ასეთი გულჩვილობა?

ბაბაძე. ჩემო კარგო, ჩვენ უოველთვის ასეთი ვართ. მე მგონი, თქვენ, ყურნალისტი, არ მივეუთვნებთ იმ ჩამორჩენილ ადამიანთა რიცხვს, ეს ქვეყანა დაუფილი რომ აქვთ — მილიციელებად და არამილიციელებად.

ნანა. რა თქმა უნდა, მე ასე არ ვფიქრობ, თუმცა თქვენ ხომ წერსიგის დაცვა გივალუბათ?

ბაბაძე. დიახ, მაგრამ აქ, ახლა კიბეზე საქართველოს მომავალი ზის. აქ, შეიძლება, უშუალოდ ჩემი შეილები არ იხსდნენ, მაგრამ ჩემი მეგობრების შეილები სხედან. და ვინ უნდა ვიყო მე, მათ რომ უხეშად მოვექცე.

ნანა. მაგრამ (ზემოთ აიშვირა თითი) თუ ბრძანება იქნა?

ბაბაძე. ბრძანებას გააჩნია. ექვი ხომ არ გეპარება, რომ უქანახეულ ამოსუნთქვამდე ვიბრძოლებო, რათა სისხლი არ დაივარდოს.

ნანა. მაგრამ თქვენ მაინც აქ მხხლობთ უცქერით. როგორც შემცდარ ახალგაზრდებს. ვინც მოხალდნელი გაუგებრობებისგან უნდა დაიკავთ. ხომ ახვა?

ბაბაძე. მე დრო არ მქონია, მათი ბრძოლის სისწორეში ბოლომდე გავრკვეულიყავი. ეს ერ-

თი თვა. დღოს ცხენიბიეთ დაგვარბენინებენ
შიტიგადან მიტინგუ

ნანა. არა მგონია, თქვენ, ამ, ერთი შეხედ-
ვით, არაჩვეულებრივ ნაბიჯთან ეველაზე ახლო
მყოფმა, ვერ შეძლოთ ამ აქციის შეფასება.
თქვენ ვის იცავთ, ვის ნება-სურვილს გამოხა-
ტავთ, მამატივთ ეს, ცოტა არ იყოს, თამამი
შეცოხება.

ბალბძმ. ხალხისას, რა, აქამდე არ იცოლით?

ნანა. მერე?

ბალბძმ. მაგალითად, ჩემს კაბინეტში განუ-
წუველდით რეკავენ მოქალაქენი, რატომ ით-
რვეთ ფებს, რატომ არ ამატირებთ მოთავეე-
ბსო.

ნანა. რეკავენ?

ბალბძმ. დიახ.

ნანა. პირადად თუ მოდიან და თუ ამბობენ,
დაიჭირეთო.

ბალბძმ. პირადადაც მოდიან, მაგრამ ძალიან
ცოტანი.

ნანა. იცით, რატომ?

ბალბძმ. რატომ?

ნანა. თვალეში რომ არ ჩაბედოთ და მათი
კურდღლის თვალეში არ დაიხასივროთ.

ბალბძმ. შეიძლება მაგისტომც.

ნანა. ხომ არ არის რაიმე იმედი იმისა, რომ
ხალხის წარმომადგენლების დაიგნებულა მოთ-
ხვუნა ბოლოს და ბოლოს აღსრულდება და
რეპრესიებზე გადახვალთ.

ბალბძმ. მოგახსენებთ, ჩვენ ეველაფერს ვი-
დღენბთ, რომ აქამდე საქმე არ მივიდეს.

ნანა. გასაგებია, გმალობთ.

ბალბძმ. კარგად ბრძანდებოდავთ.

(მომშვილეთა კიბიდან ძახილი: „ეჭიმი, ეჭი-
მი, აქეთ!“ სავაქემომარტებული, თურხალა-
თიანი ბიჭები ვარბი-ვაშორბიან, რადიოეურნა-
ლისტი ნანა ნადირაძე ახლა ჩამწერი აპარატი
ტრიბუნასთან მივიდა და თებრო ვამოიხმო.
თებრო და ნანა სინათლის წრეში).

ნანა. როგორც ვიცით, თქვენ ამ მოძრაობის
ერთ-ერთი ლიდერი ბართ.

თებრო. ვერ გეტყვით, ამაზე არც მიფიქრია.

მე იმას ვაკეთებ, რასაც საჭიროდ ვთვლი, ლი-
დერობა და პატივი სხვებისთვის დამიშობა.

ნანა. ჩვენს რადიოსმხენელებს აინტერესებთ
თქვენი აზრი ეროვნული მოძრაობასა და; საე-
როოდ, ჩვენს ქვეყანაზე ამ საკმაოდ კრიტი-
კულ წუთებში.

(თებრო წამოღდა. ეურნალისტი ზელში მიე-
როფონი შეატყუა, წინ გამოვიდა, ცოტა ხანს
ჩუმად იყო და მერე შორეული, იდუმალი ხმით
დაიწყო. საუბრის დროს ზელ-ნელა ხმას უმა-
ტებდა. წარმოთქვამს მონოლოგს; რომელიც
მისთვის, სამკვდრა-სასიაცოცხლო პრობლემას
შეგებდა და ინტონაციაც მძაფრი და ტრაგიკუ-
ლი ჰქონდა.)

თებრო. მაღლობელი ვარ, თავაზიანი წინა-
დაღებისთვის, მაგრამ უპაჩ უნდა გითხრათ,
ძალიან ვღელავ, ძალაგებულად ვერ ვილაპარა-
კებ. არც თქვენ დაჩჩიბით ეკავთელი და არც
რადიოსმხენელს მოეწონება წაუცხობელი ჩანა-
წერი. მიზრძანდით, სხვა მოძებნეთ, თქვენთვის.
ვიცი, ჩვენი შიმშილობა გაუგებარია. კირვეუ-
ლი ახალგაზრდების ახრებად მოგჩვენებთ.
უკველდედ ვისმერთ რადიო და ტელეგადაცე-
მებს, ვითოხლობთ სხენას და გაოგნებული
ვართ. ერთი ეურნალისტიც არ აღმოჩნდა, ჩვე-
ნი სატყვარი გულთან რომ მიეტანა. გვიუ-
რებენ, როგორც საერთო ინდუსტრიისი ჩარ-
თულ, პატარ-პატარა მანქანებს და თურქი თა-
ვი არასოდეს მოსვლიათ, ჩვენ, ვარდა იმისა,
რომ იმპერიის მოქალაქეთა მასპორტები გვი-
დღებს ჩიბეში. ვართ ერი ჩვენი უბედური ის-
ტორიული წარსულით და, როგორც გული
მიგრძნობს, კიდე უფრო ძნელი მომავლით.

ჩემს სამშობლოს საქართველო ჰქვია. ჩვენ
ქართველებს ვართ. საქრთულ ენაზე ვლაპარა-
კობთ და ვწერთ. ძირტველი ერი ვართ. სა-
ქართველო ჰქვია-მეთქი ჩემს სამშობლოს. მერე
რა, რომ ვარემოების გამო იმპერიის ფარ-
ღებში ვცხოვრობთ და არათუ სხვა ქვეყნებ-
ში დამოუკიდებელი ურთიერობის გაბმა
შეგვიძლია, ბევრ პოლიტიკურ რუკაზე აღნიშ-
ნულიც არა ვართ.

და მაინც, ქართველებს ვეძახით თავს და
ჩვენს ქართველობას დიდაც ვებლაუქებთ. ამ
ბუთი თვის წინათ ტელევიზიით ერთი საუბარი
გადაიკა. შეიქცევადასულ ქართველ გოგონას
ეკოთებოდა ტელედექტორი: „სიიდან ბრძანდე-
ბით?“ „საქართველოდან“, უპასუხა გოგონამ.
„მე გვიოთბეთი თქვენი სამშობლოს სახელს“,
გაუმეროა კიოხვა დექტორმა. „ხომ ვითხა-
რით. — საქართველო“. არ დაიხნა გოგონა
„დაფიქრდით კარგად, ვიმეორებთ, რომელი
ქვეყნიდან ხართ?“ ჩააქვიანდა დექტორი.
„საქართველოდან“, ცრემლი ჩაუღდა ხმაში გო-
გონას. „საქართველო“ ზომ ქვეყანა არ არის
შენ ერობხლ და სამუდამოდ უნდა გახსოვ-
დეს, რომ შენს სამშობლოს საბჭოთა კავშირი
ჰქვია“, — გაწყრა დექტორი.

დაიხ, ამ ბოლო დროს შემოიღეს პატარა და
დიდი სამშობლოს ცნება. თურმე ნუ იტყვიო,
საქართველო ჩემი პატარა სამშობლოა, ხლო
საბჭოთა კავშირი — დიდი. არა ბატონო, პა-
ტარა და დიდი სამშობლო არ არსებობს. სა-
ქართველო ჩემი სამშობლოა, ჩემი სულის
კვილია, ჩემთვის ეველაფერია. დიდიცაა და
დიდიც.

იცი, რა გვიოხრა, გუშინწინ, ერთმა კაცმა?
ვინ იყო და რას წარმოადგენდა, ვერ გავიგეთ.
მაგრამ უფროს მშათა ენაზე ისე მშენებრად
ლაპარაკობდა, რომ ჩვენ თვითონ დავასვენეთო.

სად იყო გაზრდილი და ვის ჩანავს დამხარობა სხვის ენაზე რომ აქოქიყდებოდა. ცოტა აქცენტო მაინც უნდა გქონდეს. უმცროსობდ თუ იყო სხვისი ენა. შენ გგონია, დიდი ღირსებაა? ეს იმას ნიშნავს, რომ შენი შობილი უნდა არ იყო ქარგად. შენი დამოყ. შენსის ზურგი შეაკციე. რა მოხდა, იოლას ვადიხარ სხვისი ენით. „ახვიანებზე“ პატრიოტულად ტერმინოვებული მოქალაქენო, სულ ერთი არ არის, კაცმა რომ თქვას, ბაზარში ტყემაღს რა ენაზე ვიყიდი და გაზეთს რა ენაზე წავიკითხავო? ასე ფაქტობრივად ენაგადაცვლილი კაცი. არა და არა. მოწყობილი ხელმწიფე. სწორედ რომ მეორედ მოსვლა და ცის ჩამოქცევაა შენი შობილი უნდა რომ დაგვიწუდება კაცს. ეს იმას ნიშნავს რომ შენი ერთი დასაღუაყად-დასაყარგავად გაიმეტე. გასწორე უღვთოდ და უსაბუთოდ როცა შენი შობილი უნდა გეპატარავება და სხვისას უერთგულებს. ეს იმას ნიშნავს, რომ შენსავე შამა-პაას შეაკციე ზურგი. შეტყაპ გიტყუე. დამნაშავე ხარ ყველა გმირის წინაშე, თავისი ერის თავისუფლებისთვის რომ უბრძოლია, დამნაშავე ხარ ყველა მწერლისა და ეროვნული მოღვაწის წინაშე. შენს ერს რომ წარმოუშვია დასაბამიდან აქამომდე.

ახა რა გეგონა, ასე უბრალოდ როდია საქმე-ახლა წარმოიდგინე, თეული წლები ვანმავლობაში ჩაგჩიინებდნენ: რე გააწყალე გული ამ შენი წინა-კულტურით, რე შეგეწუხებ ერთი მუჟა ერისთვისდა გახაგები ენა-სიმღერისა. აღარ არის ეთნოგრაფიული ეპოქა. გაიგე ერთხელ და საუღდამოდ — მხოლოდ დამის ერ-თთან მეცნიერულ-სამატიწველო წრებრუნებაში გაერთიანდეს და რა დროს ეროვნულ ტიპი-ლებზე ჩივილიაო. არა და არა! მხოლოდ შვი-დობა და მარშონია მე იმისთვისაც მინდა, რომ ჩემი პატარა ქვეყანაც უფოქავდეს და სულადგმობდეს. დეთარაერულ მხოფლიოს-თან რა შესაქმება. ვის რა დაუშავდება. ჩემი ქართული ქულით რომ ვიარო ამ დუნიაზე და იმ ენაზე ვილაპარაკო. რომელზეც ჩემი წინა-პარია ოთხი ათასი წლის წინათ თავის დარდს და სიხარულს აკვირებდა.

გამქცა ზიტყვა. იმას გუებუნებოდო, ერობა კაცმა დაგვამოდვრა-მუთქი. „რაო, რა სასაზღ-ვრო შენ-ჩემობია ავტიხბათო. რა ზღვარ-მტკავლობანას და ბაგირის ვადაქარვას ეთამა-შებით ერთმანესობა; ვინ მოგყავ თქვენ თქვე-ნი მიწები და თქვენი უზო-ღობებინო. კარგა ხანია თქვენი ნაციონალური რუკები მუზეუ-მებს ჩაბარდა და ახლა თქვენივე ნებო უვა-ლანი ერთ მშურ კავშირში ცხოვრობთო. ვინ მოგყავ საბჭოთა კავშირის ტერიტორიის და-ყოფა-დაქუცმების უფლებათო“. ეს თქვა, ტრბუნდიდან ჩამოხდა და ხალხის რისხვას ვაე-რიდა. მანქანი გადმავდა იმ ადგილიდან.

კიდევ კარგი, ვერ მოაწარეს ტერმინი ხელის ჩაკლება თორემ ცუდ ღელეს დაეკრიბდნენ.

ახე თამარს შეიძლება? მე კარგად ვიცი რაც შეიძლება, მაგრამ შენ უკუიყოფი უნდა დამჩხავლოდ მთავს გამოლაღებულს და თვალგახე-ლილს? შენ რა დავაშავდება, მე რომ ჩემი ის ტორიული საზღვრები მოვიძიო და შევლებს ცნობად მაინც დაგუტოვო. ვინ და რანი ვიყავით მაინც შენს ზელში და შენს საზღვრებში არ ვარ?

ბოამ არ შეგვიძლია შშვილად ვუტყვიროთ, როგორ ვიღვეიო და ვიავდებით დღითი-დღე? ბოამ არ შეგვიძლია ტაში დაუყუარო დიდი პროგრამის იმ ენებზე, სადაც გახაგება წერია. ხალხთა და ერთა თანდათანობითი შეჩნუება-შეერთება ჩვენი შთავარი ამოცანაა? ვის ხარ-წზე მოხდება, თუ იცით: ეს შეერთება? პატარა ერების ხარწზე! რომელ ენაზე ილაპარაკებს, იმ პროგრამის შემდგენელთა ვარაუდით, იმე-რია ხელ-ზეგ? — ქართულ ენაზე, აი, ესაა გულ-ფილტვს რომ მიღრწინს და არ მასვენებს.

ამაო, ეს სიფრთხილედ-დამისძიებანი ასი ათასი კაცის ერთდარულად ქუჩაში გამოყვანა საიდუმლო „ოტანისებით“ (როგორც უწო-დეს) არა და არ მოხერხდება, თუ თვით ხალხი არ არის შწად, თუ სატყვარო თვით ხალხს არ აწუხებს და აუროიკებს.

ვინაშინ, სადმე ამ მასტაბის შიშობლობა? ერთი კვირაა ქუჩაში ვარო და ჩვენს საუე-რულს ვეყარით: ჩვენს ხატკივარზე ვლადადებო.

რუთო ეს ფაქტი არაფერს გუებუნება?

რუთო ახლაც შემოხუვევითობას და ეროვნულ ამტკავებას უნდა დააბრალდოთ ყუველივე?

რა უნდა ვუთხრა რადიოსმენელებს? რაც სიხარულია, თქვენ არ გაინტერესებთ, კიდევ რომ დაგთანხმდეთ გამოსვლაზე და ჩაწეროთ რაც გიბხარით, სულ ერთია, ამის გამშვები ეთერში თქვენ არა ხართ.

თქვენ სხვა პოლიტიკა გაინტერესებთ და სხვა სიხარულეს ენსახებრებით. ამტკავო გოზოვო, დამტკვეთე. მართო ჩემს წუხილთან, წადიო, თქვენი გზა ნახეთ!

„საქმიბო ექიმო! აქეთ...“ ეს უკვე მერამდე-წედ გაიძინოს შიშობილი არუნახე, საცაქებუ გამხდარია. დერო-დარკვეული ქალიშვილი ქვე-საქცეუ ავანტურსაზე გამოჰქეთ. უეცრად ქალი-შვილმა ხელები გაშალა, საცაქის მზიდავნი შე-ნეოდეს. ქალიშვილი წამოყდა, მიღუელე-ბლი, ზღლილი მსჯავად ამბობდა.

მალნიშვილი, ძალიან გიბოვთ არ წამოყუ-ნოთ დედას ვფიცავ, კარგად ვარ, არ წამოყუ-ნოთ, გუშდარებით!

„მალაო და დამალი კაცის საბოროსპიროდ ცხოვდება, შეშინებული ზე-მობიყება.“

ამწანდობა ბიჭი, ბიძია, ბიძია; მარაშალა, ხანაპირზე ტახები დაგახანო?

დაბალი (თავმოებრებული). წაღი შეიღო სახლში. ცხელი ჩაი დღიე და თხად წყალში ჩაუვი ფეხები. შენი ცოდვა მიეცა (ტრიბუნისკენ გაიშვირა ზელი) ამათ რა შენი საქმეა ჩველუცია.

ბაჰანდარბ ბიში, დედაჩემი უნდა მოხუ-
ლოუ. ჩატომ დააგვიანდა (ბუტბუტით ვადის).
დაბალი (მალაღ). ამოიღე ხმა, ვუურორო
როგორ ინგრევა ქვეყანა, როგორ გვაქცავენ
პერს თავზე ეს ღლაპები?

(მოშიშვლითა ქორამ ეულისებისკენ მიიხე-
და. სცენაზე გიტარაგადიდებელი, ფართო-
ნაშარვალულუზიანი და დაქმუქილ-მლაიანი.
ლოთი მეგიტარე შემოდის. მოშიშვლიებმა იგი
დიდის მოწიწებით ჩაისვენს შუაში. მეგიტარემ
ამოიორობა და ჩაზარინული (ოთარ რამიშვილის
მსგავსი) ხმით დაიწყო სვედიანი სიმღერა. გი-
ტარა ვეწესს, სანთლის ქველი მოშიშვლითა
სახეებზე დადის. სიმღერაში ლაპარაკია მონო-
ზაზე, სოკვდილზე, თავისუფლების მაკოცლე-
ბელ ნიაზე. რომელიც ყველაფერზე ძვირფა-
სია.

მოშიშვლითა აპლოდისმენტებში, რომელიც
სრულიად დამსახურებულად ეუთენის მეგი-
ტარეს, სანთლები აჭაიქ კვლავ ავიფდა.

საოცარი დიდებულება შეიძინა სანთლების
შეჭზე მოშიშვლითა ლაშქარმა. სურათები,
ტრანსპარანტები, ლოზუნგები და, რაც მთავა-
რია, მშენიერი, გაწამებული შეფუთული,
მოშიშვლიანი განადიოზულ სანახაობა. წაუ-
მოადგენს.

სახელდაბელო ტრიბუნაზე ისევ აღმოართნენ
ზურაბი, გავა, ჩქვანავა, თებრო და მხეხავი. მი-
ტინგი დაიწყო.)

ჩაჰანდარბ. ბატონებო, ეროვნულ-დემოკრატი-
ული პარტიის მიერ ორგანიზებული აქციის —
მასიური შიშვლიობის მეშვიდე დღეა. კიდევ
ერთხელ შეგახსენებთ, რომ ჩვენი აქცია მიზარ-
იული იყო ეროვნული ჩაგვრის, საქართველოს
დემოკრატიული დაპყრობის ავბედითი გამშის,
დემოკრატიული კონსტიტუციის ხელყოფისა
და პროვინციის თავისუფლებათა შეზღუდვის
წინააღმდეგ.

დასამალი აღარავისთვის გახლავთ ის ფაქტი,
რომ საქართველო ათეული წლების მანძილზე
უნაპირო, მოუზომავი ინტერნაციონალიზმის
საუღელ ბაზად და სუფარა-რესპუბლიკად ვად-
იქცა. ილია ქავკაძისის სამშობლოს თავზე
მშვიდობიანი განადგურების შავი ღრუბელი
გროვდება.

ჩვენს შიშვლიობას დღიე ისტორიული და სა-
ერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს. მეგობრებო,
ამ საყოფაითაო მარტვილობით ჩვენ მსოფლიოს
შეგახსენებთ, რომ საქართველომ გაიღვიძა და
თავისუფლებისთვის ბრძოლის მძიმე აბჯარს
იზომებს ტანზე!

(ოვაციები. შეძახილები: „გაუმარჯოს დამოუ-
კიდებელ საქართველოს!“)

ბაბბ. სიტუა ეულოვნის პოეტ ამილანჯარს!
კომედი აშილანჯარს (წამდებრებული ისტო-
ხაციით. ბოზი ხმით კითხულობს ლექსს).

შვილო ჩემო და გაზრდილო,
ფარჯანხავიო გველები,
რა ფიქრმა, რამ გაკითხვინა:
„სად ხართ, ქართველი მწერლები?“

სული ვინ გაგიფოლდა,
ვეფხვად და მოუმედ ვინ, გზარდა,
ვინ მოგიხსოვა აბჯარ-
მამულის დასაფიქრად.

ხილთავს ვინ შეგკა პირობა,
თამარს ვინ მჟინა ჩათუღი,
ცოდნე, დემეტრეს გმირობა
სიტყვად ვინ აგისხაძღა.

ვინ გწვრონა მამულის მღოზად,
ვინ აგამალა ცაოამდის
„კაცი არ უვუღა კაცია,
დღიე ძეს კაცო კაცუაზის“.

ვინ დაგიწვია აჯენი,
ვინ დაგიწერა დიდებო:
„სამშობლოს აჩრის წაერთმევთ,
ჩვენც ნურვინ შეგვეკოლება“.

შენ მაინც როგორ ირქმუნე,
ავსიტუვა მიუ-მოუოი:
„არც პოეტ-მეფის გქტრახო
და აღარც მეფე-პოეტის“.

დღესაც მართო მე მოჯახი,
მალა ღმერთია თავდები:
არ ჩაგვიძონს, ქართველო,
არ წახდ, ნუ გაუფორდები!

ამ საუქუნო ძახილიო,
გმირის ზედაზე შეგასვი,
და დღეს მამულის კიბეზე
მე მოგიყვანე, მე დავგივი.

სად ხარო, რამ ვაქოხვინა,
სიტყვა რამ გაგიოლდა,
სად ვარ? შენს გვერდით ვშიშვლიობ,
ილიად, გალაქტიონად.

სად ვარ? მე გიხვევ კრილობას,
შენს გამარჯვებას უყვირი მე.

დიდება შენს მარტივობას,
შენი გაძლების ჭირიზე!

(ტაში, ოვაციები, მეგაფონს ზურაბი მოიძა-
რჯებეს)

ზურაბი, მეგობრებო, მოვა ხვალ ობიექტუ-
რი მეისტორიე და გჯეროდეთ, თქვენს დეწულს
მისხალ-მისხალ აწონის, სწორედ რომ ახალ-
გაზრდული გაბედულების მოხაზვარია სახელ-
მწიფო ენად დაკანონებული ჩვენი ქართული,
თითქმის გადარჩენილი გარეჯი და თავის კა-
ნონიერ უფლებებში დაბრუნებული ქართული
ეკლესია.

წინ დიდი ბრძოლები გველის, ჩვენი მართა-
ლი საქმე ბოლომდე უნდა მივიყვანოთ, მეგობ-
რებო! ვერ წარმოიდგინოთ, როგორ მეთამაყება,
რომ თქვენ მზადა ხართ იმ დიდი, გადამწყვე-
ტი ბრძოლებისათვის. ამ უმადვალთო შიმში-
ლობით თქვენ დიდი ფიზიკურა და მორალური
გამოკლვა ჩააბარეთ. ცხრა აპრილი სამუდამოდ
შევა ეროვნულ მოძრაობათა ისტორიის დიდ
წიგნში!

(ოვაციები, ზურაბს მეგაფონი გაგებ გამოარ-
თვა, მეგაფონში მოისმის: „მოიცა, რა უნდა
თქვა“, გაგას ხმა: „მე ვიტყვი“, ჩქვანავას ხმა:
„იქნებ ჯერ ნადრევია?“ გაგა — „არა, არა,
ახლავე უნდა ითქვას“)

უცერად სამარსებური სიტყმე ჩამოვარდა,
მოშიშვლენი ფეხზე წამოდგენენ სანთლებით
ხელში, მთელი სურათი გაქვავებულ ლაშქარს
ჰგავს, ყველანი მაყურებლისკენ არიან შემობ-
რუნებულნი, გაისმის ზურაბის ხმა:

ზურაბი, სწორედ ამიტომ ჰქვია ამ მოძრაო-
ბას „სახალხო“, რომ გულგრილი არავინ დარჩე-
ნოდა, მე ბევრი ფუნქციონერი ვიცი, სიამოვნე-
ბით რომ გამიცვლიდა ადგილს, რომ დაეთანხ-
მდე, ერის მოშავლისთვის ბრძოლაში დევნა-
შევიწროებით, დახმენა-ცილისწამებით სავსე
დღეები უფრო მეტ სულიერ კმაყოფილებას
ანიჭებს კაცს, ვიდრე დანგრევის პირას მისუ-
ლი იმპერიის სასიულამლოან ქღომა, თუნდაც
ოქროს პალატაში.

ბენო, ერის მობილიზება-გაღვიძების ეტაპი
დასრულდა, ახლა ბრძოლის ფორმა და ტაქტი-
კა უნდა შევიცვალოთ, როცა მოძრაობა შტამ-
პად იქცევა, იგი უფერულდება და კვდება,
თქვენ რომ მოუშვადებდელ, სტიქიურ მიტინ-
გებს ატარებთ, ისეთ მიტინგებზე ხუთჯერ მოვა

კაცი და შეიქვებებ — აღარ, თუ ტაქტიკა არ
შევიცვალეთ, გპირიბად კი არა, ახირებულ, ბო-
ტია, უმწიფარა პოლიტიკურ ბაღდებად გამო-
გვაცხადებს ისტორია, თუნდაც მთელი სისტე-
მის შეცვლა არა ღირს, ერთი ბავშვის სიცოცხ-
ხლედ, ბოლო ეს ბავშვები სიკვდილთან ძალიან
ახლოს არიან, რომელ კონსტიტუციონ უფლებ-
ბებზეა ლაპარაკი, როცა ზედ ყურისძირთან
ჩამდგარი ჭარბი „გვიცავენ“.

ჩამანანაბ, წარმოიდგინე, რომ ასე ეფიქრა
შენს შიგრე ვეღარ ნახსენებ სამას ყრავჯელს,
თავისუფლებისათვის ბრძოლას მსხვერპლიც
მოჰყვება.

ბენო, ჩვენ მსხვერპლი უკვე გავიღეთ, ახ-
ლა ბრძოლის სხვა ფორმებზე გადავიდეთ, და-
მიჯრე, თუ ძმა ხარ, არ ისარგებლო იწით,
რომ შენს დამახილზე ათასები იკრიბებიან, საყ-
მარისია, მოწოდებებით დამუხტულ მიტინგზე
შენდა უნებურად კინემ სიტუციის ასანთი გაა-
კრას, ხალხს რაიმე შესახბოს და მშვიდობიანი
„თათბირი“ უმართავ აქციად იქცევა.

თიბრო, ნუ გეშინია, ჩვენ ბავშვები არა
ვართ და არც ისე სისხლიან-თავჭირიანი ლიდე-
რები, სხვებს რომ ჰგონიათ, ხომ ზედაც, რამო-
დენა ანგარიშს ვიწვევენ, ბევრი „ამხანაგი“
უკვე ჩავავადეთ უჯარო გენერლის მდგომარეო-
ბაში, თავიანთი „აქტივის“ შესაჯრებად ცხრა-
ქერ დარეკვა და მოსაწვევ-თხოვნების ბეჭდვა
უხდებათ, მაშინ, როცა, პრესა მათ ხელშია და
ყველაფერი, ჩვენ კი ერთს ვიტყვით და, მთე-
ლი საქართველო ჩვენკენ მოიხედავს.

ბენო, სწორედ ამიტომ მინდა გაფრთხილ-
დეთ, პოპულარობის მოპოვება ამ სიტუაციაში
ძნელი არ არის, მაგრამ ხალხის ნდობის დაკარ-
გვაც იოლია.

ბაბა, ვიცი, უკვე მუშაობენ იმაზე, რომ
ერის დამლუბებლებად, სახელის შოვნის სურ-
ვილით ანთებული, ერთმანეთსდარეულ პოლი-
ტიკანებად გამოგაცხადონ, მაგრამ ღმერთმა
ხომ იცის, რომ ასე არ არის, ჩვენ ალღო სწო-
რად ავეღეთ ისტორიულ პროცესს, როცა ეგო-
ნათ, რომ ტელევიზორთან მიმჯდარი, დალი-
ლი, გაყურებულნი ერი პრაქტიკიუში ჩაეფლო
და ილიას ანდერძი დაივიწყა, ჩვენ დავამტი-
კეთ, რომ საქართველოს არ სძინავს.

ბენო, დამოუკიდებლობა ყველა ერის სანუ-
კვარი ოცნებაა, მაგრამ საბაზი როგორც ვაწვე-
დება, ისე უნდა დაიხურო, კოლო სიილოს მხო-

ლოდ იგავ-არაქში ამარცხებს. როცა სპილო მოხერხდება და სიკვდილის პირას დადგება, კოლომ სწორედ მაშინ უნდა იმარჯვოს.

მიუბრუნ. სპილო უკვე დაბრუნდა!

ბენე. უკველ შეთხოვეყაში, ისე არა, კოლოს დასჯა ვერ შესძლოს, თუ მოხსნაღოშა.

ბაბბ. უკველათერი კანონზომიერად ხდება. ჩვენ ამ ბრძოლაში მარტო არა ვართ. სამასი მილიონიდან ორას ოთხმოცდათხუთმეტს აღარ შეუძლია ძველებურად ცხოვრება. ეს იმას ნიშნავს, რომ ის ორას ოთხმოცდათხუთმეტი მილიონი ჩვენს მხარეზეა.

ბენე. რატომ გგონიათ, რომ ერის მესიად მხოლოდ თქვენ მოგავლინათ განებგამ?

ზურაბი. რა შუაშია მესია? ჩვენ იმას ვაყეთებთ, რასაც ჩვენი სული გვკარნახობს. ზოლო უმადურობა ლამის ჩვენს ეროვნულ თვისებად იქცა. ჩვენ ზომ მთავრობის დაუხმარებლადაც მშვენივრად ვახერხებთ, რომ ერთმანეთი არ ვაილიაქვაქვაძეძეთო.

ბენე. უნდა შევიკრიბოთ და წუნარად. დალაგებულად უკველგვარი მიტინგური ბლავილის გარეშე შევიმუშავოთ ერის სახვალეო პროგრამა. დაბნეულებს ვგავართ.

ჩმპანპპ. მაგრამ უფრო დაწყობილად არც ისინი ჩანან, თავიანთი რბილი სავარძლებიდან კრაწანებოვით რომ იყინებიან, ტრიბუნებიდან თვალბს ვვიბრიალებენ, გვაშინებენ და საწილარ კოორბს ავრცელებენ სახალხო მოძრაობას სახელი რომ გაუტეხონ.

(ცლავ ჩამოვარდა სიჩუმე და მიკროფონში გენოს ხმა გაისმა)

ბენე. ძვირფასო მეგობრებო!

მე ბევრჯერ გამოსვლვარ თქვენს წინაშე და ბევრჯერ ქუთის დამრიგებლის როლშიც ვუყოფილვარ.

ახლა ბოლში უნდა მოგიხადოთ უველა ჩემი ადრინდელი გამოსვლისათვის.

ჩემი სამოცი წელი სრულებითაც არ მაძლევს იმის უფლებას, რომ გაუთავებლად გაშინოთ წარსულით, გაგაფორხილოთ მომავალ სიმწელეთა გამო და ბრძოლის გზას აგვადინოთ.

კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რომ თქვენ მართალნი ხართ.

ადრე, სახლში რომ ვბრუნდებოდი, ვფიქრობდი, რა კარგი საქმე გავაკეთე, ხალხს მოთმინებისკენ მოვუწოდე-მეთქი.

გადიოდა თვეები, წლები და ამ ჩვენს მოთმინებას ვერაფერი სიკეთე მოჰქონდა.

თანდათანობით უფსკრულსკენ მივიქანებოთ, ლამის მწვერულზე ვწვიართ და რა პირით გიქადავოთ ახლა მე თქვენ უკან დახევა, სათნოება, კეთილგონიერება და მოთმინება.

ჩვენ ამ აუხსნელი სიფრთხილით ისედაც ბევრი დრო დავკარგეთო.

ჩვენს გვერდით მცხოვრებმა ერებმა თავი გაღიარჩინეს. ჩვენ კა პირდაღებული შემოგვეუბრებს ისტორიის ვეშაა, მშვიდობიანად, უსისხლოდ გვაპყრობენ და რიუეზე ამოყრილი თევზებივით სულს ვლავავთ.

ჩვენი ათასწლოვანი სიკეთე უმადურობად და ლანძღვად დაგვიბრუნდა.

ჩვენი პატრონი არავინ აღმოჩნდა. უველამ თავისი კარიერული მიზნები შეისრულა დაჩოქებისკენ ჩვენი მოწოდებით, მერე გადაგვაბიჭა და თავის გზას ეწია.

რაგორც ჩანს, ჩვენს თავს ჩვენვე უნდა ვუშველოთ და არავის ვაქმევიწნოთ, რომ მიწის პატრონად აღარ ვვარგავართ.

ახლა ენერგიული, გაღამწვეუტო მოქმედების დროა.

თქვენ, ახალგაზრდებმა, უკვე დაამტკიცეთ, რომ გმირ წინაპართა გენი სწორედ თქვენში ფეოქავს და გაბედულების, თავგანწირვის დიდებული მაგალითები არა ერთხელ მოგვეციოთ სწორედ ახლა, ამ ბოლო წლებში.

თქვენ მართალნი ხართ!

მიდით და მოგუებოთ, ძვირფასო ახალგაზრდებო!

(ისევ ჩამოწვა სამარისებური სიჩუმე. სინეშე თითქმის მთელ წუთს გაგრძელდა. მაყურებელს თავისი გულსიტემაც კი ესმოდა და უეტრად გაისმა ტემბიანი, საცეკვაო სიმღერამელოდი — ვოქვათ, „ტილო დაროლიაო“, ან ალაღმე, დილის ნიავო, მე შენსკის მტრინიაო“. ეს ვარღავთ სიკვდილისწინა რაკვის მსგავსი რამ. უველანი ცეკვვენ, ცეკვა იტერიში გადადის, იცინიან და ცეკვვენ, ტირიან და ცეკვვენ. ცეკვვენ ჩამალადევი სილალი, თითქოს ცეკვითაც კი პროტესტს აცხადებენ და უეტრად ისევ გაქვავდებიან უველანი, ტანების ღმუილი და ჩარისკაცთა მწყობრი ფეხის ხმა ისმის, ტანების გრუხენი თანდათან ახლოვდება და აი, ზედ ყურისძირიან გაისმის თითქოს, საღაცაა ტანები სცენაზე შემოგრიან

ლდებიან. მომიტინგეები, ვისაც რა მდგომარეობაშიც მოუხწრო ზაფრამ, ისე ღვანან. შიშის და ძრწოლის ზარი რეკავს.

სინათლე ქრება. გისმის ტანყების თანდათან დაშორებული გრიალი და სინათლე ისევ ინთება. შთავრობის სხლისწინა კბე ცარიელია. დარბევს კვალი ეტყობა ყველაფერს. ყრია ხელჩანთები, უბის წიგნაკები, ფრენჩები, ცალცალი ფეხსაცმელი, ქაღალდების ნაგლეჯები. ისმის სევდიანი შესიკალური აკორდი. შიტოვებულ არენაზე გენო დააბიჯებს. უკან, ზემოთ, ქუთი მეეზოვე ხვევატს. ქუთმა რაღაც ქაღალდი იპოვა. ჯერ წაღმა-უკუღმა ატრიალა, მერე გენოს მიუახლოვდა და ქაღალდი გაუწოდა:

მეზმუნა, ზაიკოხე, ვინ სცერამს.

განო (წინ გამოდის და ქაღალდს კითხულობს, ქუთი მეეზოვე ცოცხედაყრდნობილი უკან, შორს რჩება): „ცოვა, გათენებამდე ჯერ შორია. ძალიან მიჭირს. შიშშიღისგან ხუნთქვა შეევრის და პირწყალი მომდის. ეს, ალბათ, სიკვდილის პირწყალია. არ ვნანობ, არა, მგონი, ჩემს სიკვდილს მაინც მიეცა აზრი. დედა! ძალიან გთხოვ არ გამეჩავრდე. მე ასე ბედნიერი არასოდეს ვყოფილვარ“.

(გენომ წერილი დაკეცა ჯიბეში ჩაიდო თავი ასწია და გაიმეორა:)

„გათენებამდე ჯერ შორია.

მე ასე ბედნიერი არასოდეს ვყოფილვარ“

ფარდა

